

Uio • Universitetet i Oslo

Det finnes ingen klemmer på nett

En kvalitativ studie av hvordan bruken av sosiale medier har påvirket sosialisering og identitetsutvikling hos ungdom under korona pandemien.

Av Ida Renå

Masterprogram i utdanningsvitenskap

45 Studiepoeng

Institutt for pedagogikk

UNIVERSITET I OSLO

Vår 2021

SAMMENDRAG

MASTER I PEDAGOGIKK – MASTEROPPGAVE

Tittel	Det finnes ingen klemmer, <i>En kvalitativ studie av hvordan bruken av sosiale medier har påvirket sosialisering og identitetsutvikling hos ungdom under korona pandemien.</i>
Av	Ida Renå
Emnekode	Ped4392
Semester	Vår2021

Stikkord

Sosialisering, sosiale medier, identitet

Sammendrag

Bakgrunn, formål og problemstilling

Sosialisering er en stor del av vårt hverdagslige liv. Vi lever i et samfunn der mennesker har et sosialt behov for å opprettholde sosial interaksjon med andre. Gjennom både arbeid, skole og fritid møter vi mennesker som bidrar til å stimulere de sosiale behovene et menneske har. Sosialisering handler ikke bare om at vi slår av en prat på jobb eller møtes etter skolen for å henge, det handler om så mye mer. Det er en livslang prosess som starter allerede da barnet blir født inn i et eksisterende, objektivt samfunn og hele veien til vi blir eldre. Sosialisering skjer på ulike sosialiseringsarenaer og i løpet av de siste årene har sosiale media vokst frem som en slik arena. Selv om mange bruker sosiale media, er det ungdom som først og fremst er de som bruker sosiale media mest. De bruker mye av tiden sin til å sende bilder av det som opptar dem i hverdagen eller bare å snakke med vennene sine. Ungdommer er i en fase av livet der de er opptatt av venner, og det å være sammen. Selv om det å møtes ansikt til ansikt har sin egen verdi for å opprettholde relasjon (Aalen, 2015, side 53), ble året 2020 starten på en hverdag som skulle prege både samfunnet og spesielt ungdommene. Temaet sosiale media, ungdom og korona er svært samfunnsaktuelt, da dette enda er et pågående tema og enda lite forskning på. Formålet med denne studien er da viktig for å se hvilken påvirkning den store endring har hatt. Problemstillingen for denne studien blir da:

Hvilken betydning har Instagram og Snapchat hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?

Teori og Empiri

Den teoretiske forankringen som ligger til grunn for denne masterstudien er hva jeg ser på som relevant for å belyse problemstillingen og forskningsspørsmålene for denne oppgaven. Det teoretiske omhandler begrepene sosialisering og identitet, samt et historisk blikk på sosial mediers framvekst i senere tid.

Metode: I denne studien har jeg vært opptatt av å finne ut hvilke opplevelser og erfaringer mine informanter sitter med. Jeg har ut fra dette valgt å bruke en kvalitativ tilnærming gjennom å bruke et fenomenologisk perspektiv for å belyse oppgavens problemstilling. I denne forskningen valgte jeg å både bruk gruppe- og enkeltintervju som en metode for

innsamling av data. Det ble intervjuet 25 elever til et gruppeintervju og 10 elever til enkeltintervju i en tiende klasse på en ungdomsskole i Trøndelag.

Resultater

Samtlige informanter i denne studien sier at de har brukt mye tid på sosiale medier som Instagram og Snapchat for å holde kontakt med venner og skolekamerater, men at det likevel ikke har vært det samme som å møtes ansikt til ansikt. I denne forskningen vektlegges det å se på fenomener som sosialisering og identitet, som er nært knyttet til det å oppholde seg på sosiale medier og hvordan ungdommer bruker det til å skape et bilde av seg selv. De sosiale mediene som har blitt brukt har vist seg å være en måte for ungdommene til å snakke om hva som opptar dem, og som har vært en plass man kan reflektere med andre rundt det som skjer både på innsiden og utsiden. Noen av ungdommene uttrykker at det til tider kan føles vanskelig å snakke over nett. Som kommer frem gjennom at noen av informantene fremhever at det kan oppstå mer misforståelser når man snakker med andre på sosiale medier enn om man skulle møttes personlig.

Informantene kommer mye inne på det med at de savner å møte andre og at det til tider kan være kjedelig å sitte på sosiale medier hele dagen. Der det i en viss grad blir satt lys på hvordan ungdommer blir påvirket av sosiale medier, gjennom å se på andre kjendiser og hvordan de fremhever seg selv. Tiden ungdommene bruker på å se på andre på sosiale medier kan være nært knyttet til at de hele tiden prøver å finne ut hvem de er og hvordan de vil bli oppfattet. Som konsekvent handler om at ungdommer er i en fase hvor de prøver ut for å finne sin identitet.

Selv om informantene påpeker at det ikke hadde vært det samme uten sosiale medier under en korona pandemi, nevnes det likevel hvor stor betydning det har for ungdommer å møte andre. Det fremkommer flere synspunkter hvordan det er å møte andre og hvor stor betydning dette har. Som handler mye om hvor godt det er å ha venner man kan møte og følelsen av å være sammen. Noen av informantene påpekte også at familien har hatt en stor betydning når de ikke kan møte andre. Der det ble gitt uttrykk for både positive og negative sider med å være mye sammen med familien under en korona pandemi. Fra noen av informantene ble det gitt uttrykk for at det var fint å ha en støttende familie, mens for andre handlet det om at foreldrene la seg opp i hvor mye tid de brukte på sosiale medier.

Forord

Denne oppgaven er et resultat på mitt avsluttende arbeid på masterstudiet i pedagogikk ved Universitet i Oslo. Utgangspunktet for denne masteroppgaven var at jeg ville finne ut mer om sosiale medier, ungdommer og deres tilværelse under en korona pandemi. Innsamlingen av forskningsdata ble gjennomført på en ungdomsskole i Trøndelag, der informantene besto av ungdommer på tiende trinn. Arbeidet med denne masteroppgaven har vært krevende samtidig som det har vært en lærerik prosess, der jeg har fått oppleve og blitt bedre kjent med nye sider av et fenomen. Prosessen har følt til tider ut som en evighetsprosess som har båret preg av korona restriksjoner, skrivesperre og følelsen av at du ikke strekker helt til. Det har også båret preg av usikkerhet rundt søkeprosessen til NSD og det å finne informanter som kunne stille til intervju under de strenge restriksjonene. Opp i alt av lange og følelsesladede skrive dager har mine to veiledere Anders Mørch og Kristina Litherland vært der som støttende pilarer. Jeg vil derfor rette en stor takk til enestående veiledning, støtte og hjelp gjennom både mail og zoom møter. Dere har bidratt med å være positiv og engasjert til det jeg har skrevet og gitt meg gode faglige tilbakemeldinger som har gjort at jeg har fått tilbake litt av skrivelysten. Jeg vil også rekke en stor takk til både venner, familie og arbeidskollegaer som virkelig har stilt opp med både gode samtaler og støtte til en masterstudent som virkelig har trengt det. Til slutt vil jeg takke både rektor og lærer ved ungdomsskolen som takket ja til å delta i dette forskningsprosjektet, og informantene som stilte opp for å gjøre dette arbeidet mulig.

Oslo 15.06.2021

Ida Renå

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	10
1.1 BEGRUNNELSE FOR TEMA	11
1.2 OPPGAVENS FOKUS OG HENSIKT	12
1.3 PROBLEMSTILLING	12
1.4 BEGREPSFORKLARING	13
1.4.1 <i>Ungdommer og sosiale medier</i>	14
1.4.2 <i>Instagram</i>	15
1.4.3 <i>Snapchat</i>	15
1.5 MASTEROPPGAVENS OPPBYGGING	16
2. TEORI	17
2.1 SOSIALISERING	17
2.1.1 <i>Primærsosialisering</i>	18
2.1.2 <i>Sekundærsosialisering</i>	19
2.1.3 <i>Tertiærsosialisering</i>	21
2.3 SOSIALE MEDIA	22
2.3.1 <i>Historisk perspektiv på sosiale medier</i>	23
2.4 IDENTITET	30
2.3.1 <i>De tre identitetsdimensjonene</i>	31
2.3.2 <i>Det sosiale selvet</i>	32
2.3.3 <i>Selvpresentasjon</i>	33
2.3.4 <i>Selvidentitet</i>	34
2.4 IDENTITET PÅ SOSIALE MEDIER	35
2.5 NYERE FORSKNING OG TEORETISKE BEGREPER	38
3. METODE	40
3.1 VITENSKAPSTEORETISKE PERSPEKTIVER	41
3.1.1 <i>Induktiv-deduktiv tilnærming</i>	41
3.1.2 <i>Fenomenologisk perspektiv</i>	42
3.1.3 <i>Hermeneutikk</i>	43
3.1.4 <i>Forforståelse</i>	44
3.2 KVALITATIV METODE	45
3.2.1 <i>Det kvalitative forskningsintervju</i>	45
3.3 UTVALG	46
3.3.1 <i>Utvalgsriterier</i>	46
3.3.2 <i>Informantene</i>	47
3.4 FORBEREDELSE	47
3.4.1 <i>Intervjuguide</i>	47
3.4.2 <i>Prøveintervjuet</i>	48
3.5 GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE	48
3.5.1 <i>Intervjurollen</i>	49
3.6 ANALYSE OG BEARBEIDING AV DATA	50
3.6.1 <i>Transkribering</i>	50
3.6.2 <i>Analyse</i>	51
3.7 KVALITETSVURDERINGER	51
3.7.1 <i>Validitet</i>	52
3.7.2 <i>Reliabilitet</i>	54
3.8 FORSKNINGSETISKE BETRAKTNINGER	54
3.8.1 <i>Etiske hensyn</i>	54
3.8.2 <i>Innhenting av fritt samtykke</i>	55
3.8.3 <i>Forskerrollen</i>	56
4 PRESENTASJON AV TEMA	56
4.1 UNGDOMMERS ERFAINGER OM BRUKEN AV INSTAGRAM OG SNAPCHAT	57

4.1.2 Snakke sammen eller en mulighet til å følge med	58
4.1.4 Positive og negative erfaringer om å bruke sosiale medier	61
4.2 IDENTITETEN SOM HAR BLITT SKAPT	63
4.3 SOSIALISERING ER NOE ANNET ENN Å VÆRE PÅ SOSIALE MEDIER	64
4.1.3 Hvordan har det vært å henge med familien?	65
5. DRØFTING	66
6. KONKLUSJON	72
6.1 AVSLUTTENDE KOMMENTARER	76
7. LITTERATURLISTE	76
VEDLEGG 1. INTRODUKSJON TIL GRUPPEINTERVJU	83
VEDLEGG 2. INTERVJUEGUIDE GRUPPEINTERVJU	83
VEDLEGG 3. INTRODUKSJON TIL ENKELT INTERVJUE	84
VEDLEGG 4. INTERVJUEGUIDE ENKELTINTERVJU	85
VEDLEGG 5. INFORMASJONSSKRIV OG SAMTYKKEERKLÆRING	86
VEDLEGG 6. GODKJENNELSE FRA NSD	89

1. Innledning

Året 2020 startet som et helt vanlig år for de fleste, med nyttårs forsett og tanker om at akkurat dette året skulle bli det året der man gjorde noe mer ut av livet. Selv om tanken om det nye, visste hele Norges befolkning lite om det som skulle ramme vårt samfunn. I mars fikk vi alle sjokk beskjeden som endret alt – korona viruset hadde inntatt Norge. Vi fulgte tett med på både TV og sosiale medier når Erna Solberg uttalte «I dag kommer regjeringen med de sterkeste og mest inngrepene tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid» (VG, 2020).

For mange var dette starten på å være hjemme, mindre møter med andre og en følelse av å sette livet på vent. Dette var en situasjon som ingen hadde opplevd før. Spesielt for ungdommen i Norge ble dette starten på å være tett på familien og sterkt savn etter venner og jevnaldrende. Men likevel inntraff korona pandemien i en tid der teknologien er så utbredt at det gjorde det enklere for ungdommen å holde kontakt med andre på sosiale medier.

Hvor mye denne aktive sosiale nettkontakten kan kompensere for den fysiske nærheten i vennegruppen vet vi ikke (Dyregrov, 2020). Det vi vet er at de sosiale behovene kan være på lik linje med det å ha behov for mat og drikke. Vi er avhengig av menneskelig kontakt, og unge mennesker kanskje mer enn andre (Dyregrov, 2020). Selv om ungdommen bidro sterkt til dugnaden og de nasjonale tiltakene, sa Bent Høie det så godt i et Facebook innlegg «Neste sommer finnes ikke når du er ung» (VG, 2020). Med dette kan man si at ungdommen lever livet nå og at det har hatt en større betydning på de unge når det kommer til den sosiale bekreftelsen.

Når vi ser på hvordan ungdommer har hatt det under korona pandemien, blir det som en fortelling som handler om det sosiale savnet på den ene siden og en organisert ungdom på den andre siden som har funnet løsninger på hvordan de skal løse de sosiale behovene. Derfor blir begrepene sosialisering, sosiale medier og identitet sentrale tema for denne oppgaven. Som en refleksjon rundt dette og interesse for det som skjer i livet til ungdommen i dag, utgjør dette noe av bakgrunnen for valg av tema for denne masteroppgaven. I de følgende kapitlene vil jeg ta for meg begrunnelse for tema, problemstilling og temaets aktualitet.

1.1 Begrunnelse for tema

Det «å være på nett» har blitt en del av hverdagen for mange (Østerud, Skogseth, 2008, side 13). Den økende framveksten av sosiale medier har gjort at vi lever i et samfunn som gjør det enklere kommunisere med andre på nett. Medier som Instagram og Snapchat har gitt store muligheter til å snakke med venner eller legge ut bilder av hva som opptar oss akkurat nå. Man kan kanskje si at sosiale medier fungerer som en måte å være sosial på, uten å være i fysisk interaksjon med andre. Bruken av sosiale medier har blitt svært utbredt de siste årene og spesielt blant ungdom har skjermtiden økt. I 2018 viser en forskning at 55% av ungdommer brukte flere timer på sosiale medier, mens en rapport fra medietilsynet fra 2020 viser at godt over 90% av 13-18 åringer bruker sosiale medier (Medietilsynet, 2020). Mange unge sier at dette kommer av at de har mye kontakt med vennene sine på sosiale medier. Den store økningen er et tydelig bilde på hvordan ungdommen har brukt sosiale medier den siste tiden for å sosialisere seg med andre når en korona pandemi ikke lar dem møtes fysisk. I denne masteroppgaven vil fokuset være å se på hvilken påvirkning det har å bare sosialisere seg på sosiale medier.

Sosiale medier er en naturlig del av de unges liv, som gir muligheten til opplevelser og informasjon, som handler om å skape medieinnhold, kommunisere og dele det med venner (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 17). Der de kan dele erfaringer og andre ting som skjer i livet akkurat nå. Selve kommunikasjonsformen kan skje både skriftlig og visuelt gjennom bilder. Ungdommer er også omringet av andre brukere som legger ut inspirasjon på sine profiler i form av klær eller interiør. Som kan være et resultat av at man vil prøve ut det man ser som en prosess av å finne sin identitet. Ungdommer kan bli så inspirert at de spiller ut ulike roller der man iscenesetter hvordan man vil se ut, som kanskje ikke alltid samsvarer med hvordan dine nære venner ser deg.

Selv om ungdommer bruker sosiale medier mye, sier Aalen (2015) at når man har gode venner er det ingenting som sier at de ender opp med å snakke på nett i stedet for å møtes personlig. I den tiden vi er i nå er det på mange måter enda viktigere for ungdom å få gjenopprette de sosiale arenaene og kunne møtes fysisk. Ungdommen trenger muligheten til å møtes igjen fordi deres sosiale utvikling og selvstendiggjøring er avhengig av dette (Dyregrov, 2020).

1.2 Oppgavens fokus og hensikt

Dette temaet er svært aktuelt innen det pedagogiske feltet. Da ungdommers bruk av sosiale medier under en pandemi, samt hvordan bruken har påvirket dem, er tema som er lite belyst og forsket på innen det pedagogiske. Ungdommer bruker til daglig store deler av hverdagen på sosiale medier, der de først fremst snakker med andre venner og jevnaldrende, og blar gjennom andre profiler for å få inspirasjon til å finne sin egen identitet. Selv om sosiale medier bidrar til både sosialisering og identitetsbygging, er det å bare bruke sosiale medier under en pandemi et svært viktig tema for denne forskningen, og som vi kan se er lite belyst i den tiden vi er inne i nå.

Formålet med dette forskningsprosjektet blir derfor å få en større forståelse av hvordan sosiale medier har påvirket ungdommer under en korona pandemi. Som jeg vil se i sammenheng med ungdommers identitet og det sosiale behovet ungdommer hatt under en slik periode. Mer spesifikt handler det om at jeg har et ønske om å se på hvordan det har påvirket ungdommer å bare sosialisere seg på sosiale medier samt se på hvordan deres identitet har blitt påvirket. Ved hjelp av en hel ungdomsskole klasse kan jeg belyse deres opplevelser og erfaringer rundt dette temaet. Intensjonen er å få frem hvor viktig det er å sette lys på dette temaet og få en bedre forståelse av hvordan ungdommer har hatt det.

1.3 Problemstilling

Det er på bakgrunn av det som ble nevnt ovenfor at jeg har valgt følgende problemstilling:

- *Hvilken betydning har Instagram og Snapchat hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?*

I denne oppgaven har jeg valgt å rette fokuset mot to sentrale begrep for denne oppgaven, identitet og sosialisering. Ved å rette fokuset mot tema som identitet og sosialisering kan jeg synliggjøre noe av det som har påvirket ungdommen under korona pandemien. For å kunne belyse problemstillingen for denne forskningen har jeg utarbeidet to under forskningsspørsmål:

- *Hvordan har identiteten blant ungdommen blitt påvirket ved bruken av sosiale medier under korona pandemien?*
- *Hvordan har ungdommen brukt sosiale medier til sosialisering under korona pandemien?*

For å finne svar på forskningsspørsmålene har jeg valgt å bruke en kvalitativ forskningsmetode, der 25 elever ble valgt ut til gruppeintervju og 10 av disse til enkeltintervju. Jeg har videre valgt å ha en kombinert induktiv og deduktiv tilnærming. Der jeg både vil se på empiri i lys av teori, for å finne nye kunnskaper på området, og se på teori mot empiri og tilbake til teori igjen, som en støtte til å bekrefte eller avkrefte ulike antagelser rundt et fenomen. Disse to forskningsspørsmålene skal jeg besvare i siste del av oppgaven.

1.4 Begrepsforklaring

Ungdom er et begrep som kan forstås og diskuteres på mange måter, og det er samtidig et begrep som betyr mye i vårt senmoderne samfunn, noe vi snakker mye om og har mange følelser og meninger knyttet til (Illeris, Katznelson, Simonsen, Ulriksen, 2002, side 11). Ungdommer forstås først og fremst som en livsfase der de vil komme seg ut og erfare egne opplevelser som de kan ta med seg inn i voksenlivet. Ifølge Nova rapporten i 2016 nevnes det at venner og jevnaldrende er særlig viktig. Venner er en kilde til støtte og bekreftelse, som har en betydning for utvikling av selvbildet og den sosiale kompetansen (Bakken, Frøyland & Sletten, 2016, side 40). Dette er en periode da samværet med jevnaldrende er nettopp å utvikle evnen til å forstå og å samhandle med andre mennesker (Frønes, 2011, side 130). Der de lærer å ha forståelse for andre og at man lærer at alle andre ikke har samme meninger som en selv, og ikke minst at andre ikke alltid tenker og føler på samme måte. Det å være ung i dag innebærer blant annet å sette i gang med store prosesser som skal føre frem til en meget betydningsfull stilling til alle de store valg, til hvem man vil være og hva man vil med sitt liv på en lang rekke områder (Illeris, med flere, 2002, side 27). Som er et punkt for å forstå ungdommers identitetsutvikling eller identitetsdannelse.

Ungdommer møtes gjerne andre jevnaldrende på ulike sosiale arenaer, der det sosiale styrkes og vedlikeholdes gjennom ulike aktiviteter (Heggen & Øia, 2005, side 78). Gjennom denne sosialiseringen får man et godt utbytte av det å kommunisere med andre, og sette seg inn i andres roller, som det Mead kaller for «rolle-taking» (Levin & Trost, 2005, side 60). Som er en fin måte å lære seg hvordan andre har det i ulike situasjoner og klare å identifisere seg med dem. Selv om mye av det som skjer i ungdommers sosiale liv handler om å være i interaksjon med andre gjennom det fysiske, har også mye av sosialiseringen gått over til andre sosialiseringsplattformer som sosiale medier.

1.4.1 Ungdommer og sosiale medier

Sosiale medier har de siste ti årene hatt en rask utvikling og fått en stor plass i hverdagslivet til befolkningen. Sosiale medier blir ofte brukt som et samlebegrep på internettsteder som legger til rette for kommunikasjon, sosial nettverksbygging og distribusjon av informasjon mellom mennesker (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 200). Sosiale medier blir sett på som sosialt nettsamfunn (SNS), der man lager seg profiler med bilder og informasjon om seg selv. Karakterisk for sosiale nettsamfunn er at man kan sende venneforespørsler til andre brukere eller at man deler bilder med en personlig tekst. Sosiale medier som Instagram og Snapchat tilbyr også brukerne private chatterom og kanaler hvor de kan kommunisere med hverandre (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 201). Den store utbredelse av både smarttelefoner og sosiale medier har gitt muligheten til å være pålogget et utall sosiale medietjenester (Hannemyr, Liestøl, Lüders, Rasmussen, 2015, side 105), og spesielt for ungdom er det enklere nå i dagens samfunn å holde kontakt med hverandre til enhver tid i løpet av døgnet.

Ungdommene i denne undersøkelsen ble født inn i bølgen av nyere sosiale medier som Facebook, og har gjennom oppveksten blitt kjent med de nyeste mediene som Instagram og Snapchat. Ifølge en forskning som ble gjort av Medietilsynet i 2020, kan man se at det er ungdommen som i større grad er de største brukerne av sosiale medier. Forskningen viser også at det er Instagram og Snapchat som har vært brukt mye av ungdommer i alderen 15-16 år.

1.4.2 Instagram

Mobilapplikasjonen Instagram ble lansert i 2010 og var en bildeopplastningstjeneste. Den ble svært populær blant den yngre generasjonen. Denne applikasjonen gjør at man kan dele bilder eller korte filmer med en liten undertekst som får frem hva det handler om eller hva brukeren vil få frem. På Instagram kan brukerne velge mellom å ha offentlig eller private kontoer. De offentlige kontoene er som regel en plass der man velger hva andre følgere skal få se, og mye av det kan handle om å vise den beste siden av seg selv. Det er også svært vanlig at disse kontoene lar alle som sender en forespørsel få følge dem. De mer private kontoene er som regel laget kun for nære venner, og der er her man kan legge ut alt man i utgangspunktet ikke ville lagt ut på de offentlige kontoene.

Instagram har redigeringsfunksjoner som gir brukerne muligheter til å filtrere eller justere på bildet før man legger det ut. Bildene har en kvadratisk form som kan gi en følelse av et Polaroid-bilde. Brukerne på denne plattformen kan kommentere både egne og andres bilder, ved å gi positive tilbakemeldinger eller legge igjen et hjerte. Hjerte funksjonen fungerer som et bevis på at du har likt bildet til en annen bruker, og er en funksjon som skal fremme positivitet og inkludering. Applikasjonen har også en historie funksjon der man kan se hva andre brukere har lagt ut og som gjør det enklere til å følge med på verden generelt. For en del handler det bare om å se hva andre legger ut, mens for andre handler like mye om å finne inspirasjon, og gjennom ulike emneknagger kan man enkelt finne det man leter etter. Som tilsvarende godt med det Instagrams mål handler om; «*Å føre deg nærmere personene og tingene du liker*» (Instagram, 2020).

1.4.3 Snapchat

Snapchat er en mobilapplikasjon hvor brukerne kan dele bilder, korte filmer og meldinger. Applikasjonen ble utviklet av en gruppe studenter ved Stanford University i California og ble lansert i 2011 (SNL, 2020). Snapchat har blitt svært populært blant ungdommer i Norge, og i en undersøkelse gjort av medietilsynet i 2020 ser man at godt over 90% av 13-18 åringer bruker denne plattformen.

Med Snapchat kan brukerne enkelt ta et bilde eller en video og sende til sine venner. Når man sender bilder eller video kan en velge selv om man ønsker å legge ved en tekst, tegning eller et filter før den sendes. Meldingene blir fra ungdomsspråket kalt for «snapper» eller «snaps». Disse snappene som sendes kan andre mottakere se i ett til ti sekunder, alt etter hva avsender har valgt, før de ikke eksisterer noe mer. Man kan selvfølgelig ta skjermbilde av det som sendes, men da får også mottaker informasjon om at det har blitt gjort en skjermdump.

I 2013 kom Snapchat med en ny funksjon som gjorde at brukerne kunne legge ut bilder eller videoer i en såkalt «My Story». Som fungerte som en plass hvor man kunne legge ut hva som helst uten at du måtte sende det til alle på kontaktlisten. Denne funksjonen fungerer som en tidslinje, der innholdet bare ligger ut i 24 timer for andre brukere før det forsvinner automatisk.

1.5 Masteroppgavens oppbygging

Jeg har valgt å ta i bruk et tradisjonelt oppsett for denne masteroppgaven, som vises gjennom en inndeling av fem kapitler. I kapittel en gjør jeg rede for hvorfor jeg valgte dette temaet og hva denne masteroppgaven skal handle om. Videre presenterer jeg både problemstilling og forskningsspørsmål, for så å gå over til å redegjøre sentrale begrep.

I kapittel to tar jeg for meg de teoretiske rammene, der jeg går dypere inn på de aktuelle teoretiske perspektivene for å belyse de sentrale begrepene. Jeg vil også ta for meg tidligere forskning på området som kan knyttes til ungdommers bruk av sosial medier under en pandemi.

Kapittel tre viser oppgavens vitenskapsteoretiske forankring, metode og forskningsetiske hensyn.

I kapittel 4 vil det være en presentasjon av funnene fra intervjuene som er delt opp i tema ut fra en tematisk analyse

I kapittel 5 tar jeg for meg å drøfte de funnene som ble presentert i kapittel 4 i lys av teori og tidligere forskning.

I kapittel 6 og masteroppgavens siste kapittel tar jeg for meg en konklusjon av drøftingsdelen, og helt til slutt vil avsluttende kommentarer og innspill for videre forskning på feltet foreligge.

2. Teori

I dette kapittelet vil jeg ta for meg det teoretiske rammeverket som vil kunne belyse oppgavens problemstilling og analyse senere i oppgaven. Først tar jeg for meg sosialiseringbegrepet fra da barnet lærer språket og helt frem til ungdomsfasen, der sosialiseringen delvis skjer på sosiale medier. Deretter tar jeg for meg et historisk perspektiv av sosiale medier, som jeg bruker som en grunnmur for denne studien. Videre tar jeg for meg begrepet identitet og setter dette opp mot sosiale medier som Instagram og Snapchat som jeg har lagt vekt på i denne studien. Til slutt tar jeg for meg nyere forskning på feltet for å kunne sammenligne med funn fra denne studien. Avslutningsvis vil jeg presentere begrepene som jeg mener er viktig for denne studien.

2.1 Sosialisering

Menneskeheten har alltid hatt samfunnet som sitt sosiale tilhold, der de har måtte beherske den naturgitte verden og forholde seg til det sosiale fellesskapet ved å forstå det og etter hvert mestre det og endre det (Hoëm, 2010, side 29). Sosialisering er en livslang prosess der medlemmene av et samfunn lærer seg hverdagslige og samfunnsskapt normer og verdier som de trenger i samhandling med andre individer. For å bli en del av et samfunn handler det ikke bare om innlæring av kultur og språk, men like mye om utvikling av kompetanse og evne til forståelse, som mennesker trenger for å mestre sitt eget liv. Sosialisering forstås ofte som preget av *tradisjonene og fortiden* som de eldre generasjonene overfører til de yngre, samtidig som det styres av *forestillinger om fremtiden* (Frønes, 2013, side 12). Noe av det som nevnes som grunnleggende for å forstå sosialisering er primærsosialisering der man ser på barnet som et objekt som formes og sekundærsosialisering der barnet blir mer sett på som et aktivt

subjekt, og i senere tid har kommunikasjon og sosialisering blitt mer vanlig på sosiale media der det nye begrepet tertiær sosialisering har vokst frem.

2.1.1 Primær sosialisering

Primær sosialisering refererer til indregjoring av grunnleggende tankemåter, kultur og ideer i et samfunn (Frønes, 2013, side 21). Ut fra denne teorien handler det om å forme barnet inn i samfunnets normer, verdier og forestillinger, når barnet enda ikke har noen forståelse av det rundt seg. Et individ er imidlertid ikke født som medlem av et samfunn, men har et medfødt anlegg for sosialisering, og blir dermed et medlem av samfunnet (Berger & Luckmann, 2006, side 135). Familien fungerer som en grunnleggende sosialiseringssagenter, som har en stor betydning for barnets liv. Foreldrene representerer den personifiserte kulturen, gjennom sitt forhold til barnet (Frønes, 2006, side 38). Båndet som skapes mellom foreldrene og barnet gjør det enklere for barnet å ta til seg samfunnets kultur og normer. Denne prosessen kalles for internalisering og betyr at sosiale forhold gjøres til indre forhold (Frønes, 2006, side 38). Mer presist kan man si at internalisering for det første utgjør grunnlaget for forståelsen av ens medmennesker, og for det andre for oppfatning av verden som en meningsfylt og sosial virkelighet (Berger & Luckmann, 2006, side 136). Primær sosialisering er den første delen som barnet går gjennom for å bli et medlem av samfunnet.

Alle individer blir født inn i en objektiv sosial struktur der de møter de signifikante andre som har ansvaret for dets sosialisering (Berger & Luckmann, 2006, side 136-137). Begrepet «signifikante andre» er kjent fra teorien til sosialpsykologen Georg Herbert Mead (1934). Der han beskrev hvordan de signifikante andre som barnet møter, legger grunnlaget for barns oppfatning av verden (Frønes, 2006, side 55). Foreldrene blir definert som de første signifikante andre som formidler verden til barnet. Denne formen for sosialisering er preget av nærhet og sterke følelser, der barnet identifiserer seg emosjonelt med de signifikante andre på mange måter (Berger & Luckmann, 2006, side 137). I denne fasen av sosialiseringen handler mye om at barnet imiterer det som barnet ser rundt seg. Barnet kan se at foreldrene smiler og etter hvert smiler barnet tilbake. Familien er svært viktig i denne fasen, gjennom at foreldrene viser barnet symboler som språk, kroppsspråk og atferd (NDLA, 2020). Når barnet etter hvert skjønner disse symbolene, vil det starte å herme etter de som er rundt seg. Barnet påtar seg de signifikante andres roller og holdninger, som vil si at barnet internaliserer dem og gjør dem til sine egne (Berger & Luckmann, 2006, side 137). George Herbert Mead (1934)

var en av dem som var opptatt av barns oppvekst og så på denne fasen som forberedelsesstadiet, der barnet imiterer hva de voksne gjør, som for eksempel de voksnes tale (Levin & Trost, 2005, side 58). En annen person som også var opptatt av det sosiale språket var Lev Vygotsky (1978). Han snakket om at barn blir født sosiale og at deres måte å mestre omgivelsen på er ved hjelp av tale (Vygotsky, 1978, side 25). Når barnet identifiserer seg selv med de signifikante andre, blir det etter hvert i stand til å identifisere seg selv og til å skaffe seg en subjektivt sammenhengende og troverdig identitet (Berger & Luckmann, 2006, side 137).

Barnet lærer også bevisste holdninger som kan være viktig for videre fremvekst i samfunnet. Gjennom internalisering av normer kan barnet lære for eksempel at mor blir sint når det søles med suppe og at far kan komme inn som støtte til mors negative holdning. Det er her det avgjørende skrittet skjer når barnet forstår at alle er imot suppesøl, og atferd generaliseres til regler og normer som gjør at barnet forstår at dette prinsippet omfatter hele samfunnet (Berger & Luckmann, 2006, side 138). Denne nedena-og-opp dannelsen viser at barnet kan identifiseres seg med andre samtidig som det forstår normene i samfunnet. Bare i kraft av denne generaliserte identifiseringen oppnår individets egen selvidentifisering stabilitet og kontinuitet (Berger & Luckmann, 2006, side 138). Denne identiteten som nå er blitt sammenhengende, tar opp i seg alle de ulike internaliserte rollene og holdningene – inkludert, blant mye annet, selvidentifisering som en som ikke søler suppe (Berger & Luckmann, 2006, side 138). Og det er her primærsosialiseringen tar slutt når den generaliserte andre har etablert seg i barnets bevissthet (Berger & Luckmann, 2006, side 142), og barnet har kommet inn i en prosess mot dannelsen av det Mead kaller for «Selvet».

2.1.2 Sekundærsosialisering

Sekundærsosialisering er internalisering av institusjonelle eller institusjonsbasert «subverdener» (Berger & Luckmann, 2006, side 143). Man kan si at sekundærsosialisering er det du får med deg fra andre du har jevnlig kontakt med utenfor hjemmet (NDLA, 2019). Denne sosialiseringformen knyttes ofte til ulike roller og posisjoner som barnehagen, skolen, lærere, venner og jevnaldrende.

Barnet er store deler av de første årene av livet i barnehagen, der det møter nye signifikante andre som de får en tett og personlig relasjon til (Frønes, 2006, side 58-59). Mye av det som

skjer i denne fasen dreier seg om lek og hvilke roller barnet spiller ut i leken. George Herbert Mead (1972) nevner også dette lekstadiet som en fase i sosialiseringsteorien, der barnet har tatt til seg mer språk og ser på omverdenen mer nyansert (Levin & Trost, 2005, side 59). Barnet lærer seg samtidig å se omgivelsene i et annet perspektiv eller forstår at andre har andre perspektiver enn en selv. Barn som leker familie, er ofte brukt som illustrasjon til rollelekenes miks av imitering og sosial trening (Frønes, 2013, side 25). Noe som står sentralt i rolleleken er at barnet lærer å forstå andre og andres måte å se på for dermed å forstå seg selv. George Herbert Mead (1972) hevdet at barn gjennom å ta andres roller – som da særlig fant sted i leken – utviklet både sosiale evner og kulturell forståelse (Frønes, 2006, side 49). Gjennom leken får barnet sett og lært hvordan andre barn utøver sine posisjoner i leken gjennom rollespill, og kan forestille seg hvordan de ville spilt ut denne rollen. Å ta andres roller betyr at man setter seg i den andres sted og ut fra dette tar til seg andres opplevelser og erfaringer, som igjen gir muligheten til å se seg selv og sine handlinger i andre syn (Frønes, 2006, side 49). Gjennom den lærerike, multiperspektivtagningens leken med god støtte fra signifikante andre gir det næring til barnets utvikling. Som er nødvendig om barnet skal vokse opp med bevisstheten om virkelig å være en del og forstå verden rundt seg (Vaage, 1998, side 85). Gjennom denne rolleleken tar også barnet til seg de språklige kodene som er tett knyttet til tale og tenkning. Noe som også Lev Vygotsky (1978) er inne på når han snakker om egosentrisk tale. Som betraktes som overgangsformen mellom ytre og indre tale (Vygotsky, 1978, side 27). Kort vil det si at barnet kommuniserer med det sosiale språket og bruker den indre tale til tenkning, som er viktig for den intellektuelle utviklingen.

Skolen sees ofte som en del av sekundærsosialiseringen i forbindelse med formidling av kunnskap, kultur og historie (Frønes, 2013, side 23). I skolen er målet læring og undervisning, som legger opp til at barnet skal lære og tilegne seg kunnskaper. Her får barnet både ta del i kommunikative og sosial samhandling, og blir bedre kjent med skriftspråket, som er en svært viktig medierende ressurs på hvordan vi lærer og kommuniserer mer generelt (Säljö, 2001, side 160). Skolen blir også sett på som den viktigste sosialiseringsagenten, som bidrar til et sosialt møtepunkt og styrker det sosiale livet. Mye av sosialiseringen som skjer på skolen, tar også plass på andre sosiale arenaer, der individet møter andre og der det skjer ting. Som først fremst handler om hvem som møtes og hva slags samspill som finner sted dem imellom (Svanberg & Wille, 2013, side 232). Disse arenaene har ulike settinger ut fra hvilken arena man befinner seg på. Det er for eksempel en helt annen setting i klasserommet enn det er når man henger sammen etter skolen. I klasserommet er det læreren som styrer samspillet, mens

på andre sosiale arenaer snakker og gjør man stort sett som man vil (Svanberg & Wille, 2013, side 232). Det er på slike arenaer og gjennom deltakelse i kommunikasjon at individene møter og kan ta til seg nye måter å tenke, resonnere og handle på (Säljö, 2001, side 117).

I sekundærsosialiseringen handler det ikke bare om at barnet skal formes som et subjekt, men også like mye om ungdommer som er i en frigjøringsprosess. Erikson beskriver ungdomsperioden som en periode av livet som handler om identitetsarbeid og identitetsdanning (Heggen & Øia, 2005, side 13). Denne perioden handler mye om at ungdommer er i en fase av livet der de trenger utforske og finne seg selv. Ungdommer er spesielt de som grupperer seg på andre sosiale arenaer sammen med andre jevnaldrende. De sosiale arenaene handler også mye om kommunikasjon og interaksjon med andre, der de kan møte andre jevnaldrende og utvikle vennskap. Der ungdommer bruker språket som et redskap til sosial handling. Disse sosiale arenaer og sosiale nettverk kan bidra til å utvikle eller forsterke selvforståelsen (Heggen & Øia, 2005, side 24). Samtidig som de også bidrar til at man kan være sammen om utfordringer og påkjenninger man møter i livet som ungdom, som har en nær tilknytning til det å mestre omgivelsene (Heggen & Øia, 2005, side 21). I vår tid (etter 2007 og Facebook lansering i Norge) skjer den sosiale interaksjonen mellom ungdommer ikke bare på sosiale arenaer, den tar også plass på sosiale media.

2.1.3 Tertiærsosialisering

Gjennom de siste ti årene har også sosiale media tatt sin plass innen sosialiseringen. Mediene har tidligere blitt betraktet som noe som befant seg utenfor oss, noe som underholdte, informerte eller kjedet oss, som på en måte var utenfor selve livet (Frønes, 2011, side 121).

Sosiale medier blir ofte assosiert med kommunikasjon. Språket finnes mellom mennesker og er et levende, dynamisk og vibrerende vev som skaper kontinuitet (Säljö, 2005, side 43). Det brukes når man vil fortelle noe, forstå noe og når man vil legge til nye erfaringer. Vi bruker språket til å mediere omverdenen for oss og gjør at den fremstår meningsfull (Säljö, 2001, side 84). Man kan si at språket brukes til å løse problemer og hvordan vi deler informasjon på. Bruken av ulike former for redskaper for å lære gjennom kommunikasjon er noe Lev Vygotsky var svært opptatt av når han snakket om semiotisk mediering, som vil si; mediering ved hjelp av tegn, og et verbalspråk som står i særstilling som redskap for å mediere læring (Vygotsky, 1978). Det inkluderer i vår tid å ta i bruk nye kulturelle redskaper, slik som sosiale

medier benyttes for å snakke med andre mennesker over nett. Som kan handle mye om at vi er sosiale mennesker, som hele tiden skaper nye veier for å kunne uttrykke og meddele seg til andre mennesker (Säljö, 2001, side 165).

De fleste mennesker (i alle fall den yngre generasjonen) i dagens samfunn er i en eller annen form på sosiale medier, der de kommuniserer gjennom å legge ut bilder, chatter eller oppdaterer statuser. Vår kommunikasjon og oppførsel er gjerne preget av dialog og likeverdig kommunikasjon ut ifra de ulike settingene vi befinner oss i. Kommunikasjonen på sosiale medier er annerledes og virke som den er ment for oss. Det som ligger offentlig, kan hvem som helst lese og kommentere. Vi kan si at sosiale medier ikke bare er medier og arenaer for kommunikasjon, men også en meget viktig aktør i kommunikasjonen (Hannemyr, med flere, 2015, side 103).

Veldig mye av det vi gjør på sosiale medier dreier seg om småprat. De små tingene vi sier til hverandre som «i dag var det vanskelig undervisning» eller «fint vær i dag», kan åpne opp for en lengre samtale. Slik småprat er viktig blant annet til å fylle tomrommet som ellers kan være en pinlig stillhet (Aalen, 2015, side 44). På amerikansk blir dette kalt for «social grooming» som er en forståelse av hvordan mennesker pleier sine relasjoner. Sosiale medier er på en måte egnet for dette, gjennom at oppmerksomheten rettes mot den enkelte personen. Likevel handler kommunikasjon på sosiale medier som så mye mer enn bare «social grooming» (Aalen, 2015, side 49). Det handler liker mye om at vi bruker språket til å kunne uttrykke og meddele til andre mennesker (Säljö, 2001, side 165). Som kan handle mye om at brukerne utlevere seg ved å vise ulike følelser, om de er frustrerte og sinte eller glade og energiske. Noe som er nært tilknyttet til å uttrykke identitet og en måte å få anerkjennelse på. Hvilke kommunikasjonsmidler vi velger, er nært knyttet til hvem vi skal si det til, og hvilke kanaler vi føler oss komfortable med (Aalen, 2015, side 50).

2.3 Sosiale media

Sosiale media har hatt en rask fremvekst de siste ti årene og har tatt sin naturlige plass i hverdagslivet til befolkningen. Fra 2005 ble det stadig vanligere å bruke begrepet «sosiale media» (Hannemyr, med flere, 2015, side 100), men først i 2006 ble begrepet nevnt i Norske

Media. Mange trodde at dette fenomenet kom til å være noe lite og forbigående. Men tatt ut fra tallene fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) i 2020 kartlegges det at i overkant av 90% av befolkningen bruker sosiale media hver dag. Med dette kan man si at sosiale media er en teknologi som har kommet for å bli. Men hvordan startet det hele?

2.3.1 Historisk perspektiv på sosiale medier

Fremveksten og den massive bruken av sosiale media (Hannemyr, med flere, 2015, side 100) har gjort at mennesker nå i dag har mer tilgang til sosialisering med andre på nett. Derfor kan det være nødvendig å vie noe av oppmerksomheten mot internett. Sosiale media har blitt brukt som et begrep siden 1970-tallet, siden det da også eksisterte elektroniske media som knyttet mennesker sammen. Kort kan man si at internett forandret verden, og verden forandret internett (Hannemyr, med flere, 2015, side 9).

Selv om begrepet sosiale media har eksistert i flere tiår, representerer de teknologiske og sosiale endringene i første tiår av 2000-tallet en fundamental endring (Hannemyr, med flere, 2015, side 100). Det er først her sosiale media blir kjent for befolkningen som et nytt fenomen. Selv om visjonen for hvordan nettet skulle være en arena der alle kunne produsere og dele innhold, fungerer nettet enda som en informasjonskanal enn som en kommunikasjonsarena (Hannemyr, med flere, 2015, side 100). Det er ikke før i starten av 2000-tallet at det skjer en del endringer som gir store muligheter for at enkeltindivider kan skape og dele innhold på nett. Tim O'Reilly introduserer oss til begrepet web 2.0 som skal gi nye muligheter for kommunikasjon og samhandling, og som skal være et vendepunkt fra web 1.0 som var preget av å dele informasjon. Det er nettopp denne forståelsen av web 2.0 som danner fundamentet i en av de mest siterte definisjonene av sosiale medier, Kaplan og Haenlein (2012) definerer sosiale media som «gruppe internettbaserte applikasjoner som bygger på de ideologiske og teknologiske fundamentet i web 2.0, og som legger til rette for produksjon og deling av brukerskapt innhold (Hannemyr, med flere, 2015, side 101). Og det er her uttrykket kommunikasjonsrevolusjon dukker opp.

I løpet av samme tidsperiode blir vi introdusert til en rekke nye chatteprogrammer og internettforum, som skal gjøre det enklere for hver enkelt å kommunisere på nett. Her var det vanlig at hver bruker opprettet sitt eget kallenavn, som kunne være noe helt annet enn sitt egentlige navn. På denne måten kunne hver enkelt bruker leve ut andre personligheter enn sin

egen. MySpace var en av de første chatteprogrammene som ikke hadde noen regler for fiktive profiler. Flere i den yngre generasjonen strømmet til denne plattformen, da MySpace ikke hadde noen regler for hvem som kunne bruke denne tjenesten. Likevel dukket det opp skrekkhistorier om at noen av brukerne var ute etter å finne sitt nye bytte. I Norge ble MySpace ansett først og fremst som et nettsted for å oppdage musikk (Aalen, 2015, side 29), da denne tjenesten var mer vanlig i USA. Derfor var det andre nettjenester som dominerte i Norge. Et av de nettsamfunnene som kanskje mange har glemt var Nettby. Dette nettstedet åpnet opp for at hver enkelt kunne legge ut bilder, informasjon og andre meninger. De som tilhørte dette nettsamfunnet, ble kalt for «borger», som samsvarte med ideen om at dette nettsamfunnet skulle virke som en virtuell by man kunne flytte inn i. Nettby blir på en måte den første tjenesten som representerer veien inn mot definisjonen av sosiale nettverkstjenester.

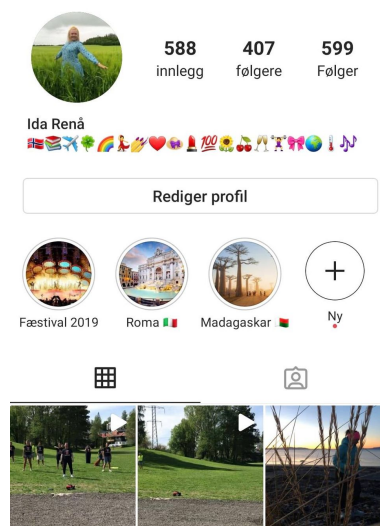
De nye nettverkstjenestene er svært populære blant befolkningen, men likevel kommer det stadig nye sosiale medier som skal gjøre det enklere for brukerne å sosialisere seg på nett. Det er ikke før i 2007 da Facebook kommer på banen i Norge at vi blir kjent med forskerne Boyd og Ellison og deres definisjon av sosiale nettverkstjenester. Facebook ble sett på som et sosiale media som oppfylte disse kriteriene gjennom å forstå det som et sett av «innebygde handlingsmuligheter» (Enjolars, Karlsen, Steen-Johnsen, Wollebæk, 2013, side 23). Facebook ga muligheten for at hver bruker hadde sin egen profil med beskrivelse og et bilde av seg selv. Her kunne også brukerne skrive hva som helst på veggen sin som andre kunne kommentere på. De som brukte Facebook fra starten kjenner godt til at disse samtalerne stadig dukker opp som minner og som et bevis på at kommunikasjon var åpen for alle som fulgte denne brukeren. Hver profil hadde også såkalte «vennelister» som var med å gjøre det synlig hvilke relasjoner denne brukeren hadde. Disse listene hadde en strategisk funksjon fordi de også bidro til å definere en brukers status (Enjolars, Karlsen, Steen-Johnsen, Wollebæk, 2013, side 23). En slik plattform fungerte også som et *kommunikasjonsverktøy*, som ga brukerne muligheten til å skrive på andres profiler, legge igjen «likes» på ting som ble lagt ut eller dele innhold i form av bilder eller video. På denne måten kan man si at Facebook ble oppfattet som revolusjonerende, gjennom at ga muligheter til samhandling, utveksling og kommunikasjon innenfor et nettverk (Enjolars, Karlsen, Steen-Johnsen, Wollebæk, 2013, side 23).

Facebook bidrar til at hele Norges befolkning kan finne andre gjennom fullt navn og bilder med ansikt, og i løpet av kort tid går vi fra å representere oss som fiktive personer til at alle

kan finne oss på nett. Facebook dominerer over hele verden og har medlemmer fra alle generasjoner. Selv om man skulle tro at suksessen var fullbyrdet når Facebook oppnår en sterkere nettverkseffekt enn andre sosiale medier, er det likevel ikke slik. Mens det å dele bilder fra ferier eller fester var noe av det vanligste folk gjorde på Facebook i 2007, gjør folk det nå sjeldnere og sjeldnere, særlig i de yngre aldersgruppene (Aalen, 2015, side 32). Det er fra dette punktet at nye sosiale media vokser frem som skal tilby bedre løsninger for å dekke brukernes behov (Aalen, 2015, side 23).

Samme tid som nye sosiale media vokser frem, utvikles det også nye smarttelefoner og bedre internett som skal gjøre det enklere for brukerne å være pålogget til enhver tid. Instagram blir lansert i 2010 og er en gratis foto-delings-tjeneste. Plattformen har som formål at brukerne skal kunne dele små og store hendelser fra eget liv i form av bilder og korte videoer. Instagram er en app som alle kan laste ned på smarttelefonen sin. Tjenesten har blitt populær, og mange har gått over til å ha både åpne og lukkede profiler. De åpne profilene gjør det mulig for alle andre å besøke profilen å se på bildene dine. Når man har en åpen profil er det bare det brukeren selv som velger ut bilder som skal være synlig for andre. På de lukkede profilene er det bare en rekke utvalgte venner som har tilgang, og det er her man kan legge ut hva som helst som man ikke ønsker at alle andre skal se.

Figur 1: Dette bildet er en illustrasjon på hvordan en profil på Instagram kan se ut, og som viser at brukeren har lagt ut bilder som alle andre som følger denne profilen kan se. Den har en linje hvor man kan legge inn informasjon om brukeren som skrift eller som i dette tilfellet figurer som representerer brukeren. Videre ser man en boble øverst til venstre som er et bilde av eieren til profilen, der man også kan legge ut bilder som historie som forsvinner etter 24 timer. Disse bildene kan også lagres og legges synlig så lenge man selv vil, som man kan se ut fra de tre boblene i figuren. (Bilde: Privat)

I starten ble Instagram brukt til å legge ut bilder som ofte var preget av det hverdagslige, der andre brukere blant annet kunne se bilder av trening, matlaging, venner og ferier. Mye av det som legges ut på Instagram er en framstilling av seg selv, og for mange handler det om hvordan andre ser på oss og hvordan vi ser oss selv. Postet man mye bilder av trening, ble det

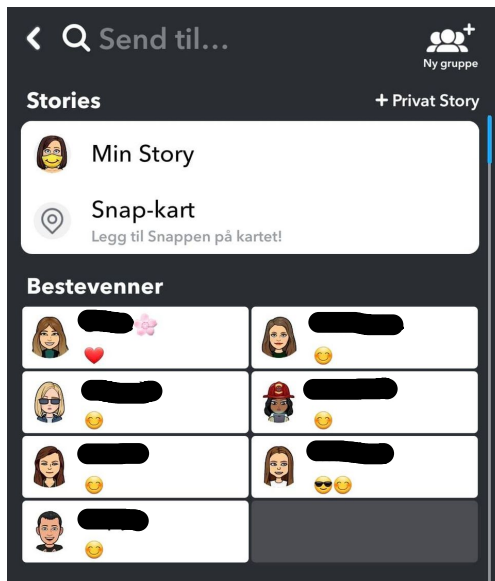
ofte et tilfelle at denne personen så på seg selv som en treningsperson, og at de andre brukerne kom til å se på personen som en person som er glad i trening. Til tross for at mye av det vi ser på Instagram er preget av det hverdagslige, har mye av bildene etter hvert blitt mer nøye utvalgt og skal fremstille en bedre versjon av seg selv (Aalen, 2015, side 56). Mange bruker mye mer tid på å redigere, fiksere eller filtrere på bildene for at man skal se bedre ut. Dette kan handle mye om at vi vil kontrollere de inntrykkene andre får av oss som person (Hilmarsen & Arnseth, 2017). Brukernes måte å framstille seg selv, på sosiale media tar oss tilbake til Ervin Goffman (1992). Hans sammenligning mellom det sosiale livet og teater brukes ofte (Aalen, 2015, side 80). Gjennom at han brukte begreper som roller og opptredener kunne man betrakt disse brukerne som personer som iscenesetter sin egen opptreden gjennom å spille ut en rolle som danner et bilde av hvordan man ønsker at andre skal se på deg. I senere tid har denne plattformen også blitt brukt til markedsføring. Influensere har tatt i bruk denne formen gjennom å dele bilder av sponsede klær, kosmetikk eller andre produkter, som gjerne har en fristende rabattkode som følerne kan bruke på sitt neste kjøp. Mange av brukerne som er på sosiale media bruker mye av tiden sin bare på å bla gjennom slike profiler. Her kan man finne alt fra inspirasjon til hvordan man skal ha det huset til ulike produkter som hjelper for at du skal føle deg bedre. Man kan like gjerne si at det er som å stå i godteri hylla og bli fristet til å kjøpe det man ser, og ender like gjerne med å kjøpe det.

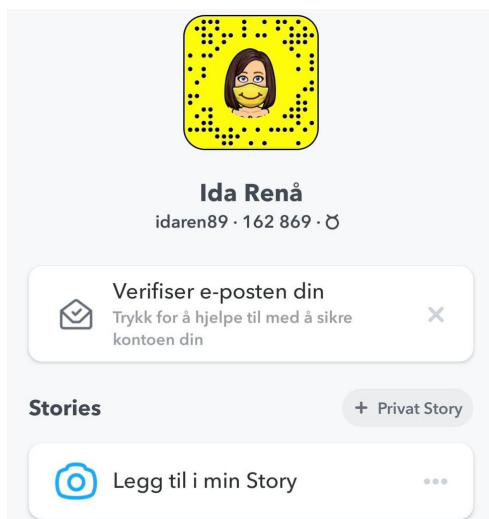
Figur 2: Dette bildet illustrer hvordan et innlegg med både tekst og emneknagger ser ut. Hjerter-funksjonen er for at andre brukere kan trykke om de liker innlegget og snakkeboble-funksjonen er for å legge igjen kommentarer. Emneknaggene som vises i blått helt nederst på figuren gjør det enklere for andre brukere å finne frem på Instagram. (Bilde: Privat)

Instagram operer også med ulike kommunikasjonsverktøy, der man kan kommentere, sende private meldinger og legger igjen «likes». Plattformen er utformet med et hjerte formet symbol som skal motivere brukerne til å legge igjen «likes» eller en hyggelig kommentar. Ungdommer er særlig blant dem som oversvømmer hverandre med hjerter eller kommentarer (Aalen, 2015, side 47). De bruker sosiale media som en plattform for å pleie sine relasjoner. Selv om Instagram er med å bidra til at brukerne får mye av både inspirasjon og kommunikasjon, går likevel utviklingen av sosial media videre, og 2011 blir vi kjent med Snapchat.

Snapchat er den nye sosial plattformen der brukerne kan dele alt mellom himmel jord på en rask måte. Det deles bilder og spilles inn korte videoer. Snapchat er en av de første sosiale mediene som ikke operer med profil som de andre sosiale nettverkstjenestene, som gjør at andre brukere ikke kan se alle de andre du er koblet til (Aalen, 2015, side 20). Kommunikasjonen på Snapchat foregår gjennom at brukerne sender bilder av hva som helst, såkalte «selfies». Bildene representerer på en måte en visuell tekst som mottakeren kan tolke og analysere (Forsman, 2016). Bilder som sendes fram og tilbake mellom brukerne blir kalt for visuell småprat, og går ofte ut på at man mottar et bilde og svarer på den med et bilde tilbake. For ungdommer har dette vært et vanlig fenomen lenge, der de oppnår en «streak» av å sende bilder fram og tilbake i mange dager i strekk. Selv om plattformen Snapchat ofte går ut på å sende bilder til hverandre, har den også en chattefunksjon der man kan velge selv om man lagrer det som skrives. Mens offentlige former som kommentarer og veggposter blir sett på som uformelle og småpratete, kan denne chatten bli brukt til de mer private og alvorlige samtalene (Aalen, 2015, side 50).

Figur 3: På den øverste delen av bildet kan man se en figur som tilsvarer hvordan brukeren ser ut. Ved bildet står det «Min story» som er plassen hvor brukeren kan legge ut bilder som bare ligger der i 24 timer og som gjør det enklere å dele med alle du har som venner. Videre ser man en liste over de vennene som brukeren sender flest bildemeldinger med som er en oversikt over de du har «streaks» med. Du kan også trykke på hver enkelt bruker for å sende en privat melding i chat-funksjonen. (Bilde: Privat)

Figur 4: På dette bildet ser man navnet og kallenavnet som har blitt valgt for denne brukeren. Den gule firkanten kan forstørres, som andre brukere kan ta bilde av og er en enklere måte å legge til venner på. Ved siden av kallenavnet til brukeren ser man et tall som viser hvor mange poeng brukeren har fått ved å sende «snaps» med venner. Kameraet som vises helt nederst på figuren er en historie-funksjon, der brukeren kan legge ut bilder i 24 timer.

I 2015 sjekker over halvparten av Norges befolkning regelmessig nyhetsstrømmen på Facebook for å bli oppdatert om aktualiteter fra nære venner, familie og bekjente (Hannemyr, Liestøl, Lüders, Rasmussen, 2015, side 105). Likevel har den nye strømmen av sosiale media gjort at ungdommer flytter seg over til de mer lukkede gruppene. Ifølge artikkelen «Å vokse opp i sosiale media» forlater ungdommer nettsamfunn som Facebook for å være seg selv og for vite nøyaktig hvem de snakker med (Aalen, 2013). Ungdommene er i en fase av livet der de er mer opptatt av venner og sosiale media er stedet de kan være sammen. Gjennom de lukkede nettsamfunnene kan ungdommene snakke om alt mellom himmel og jord, samtidig som det bidrar til å pleie relasjoner. En slik nettkommunikasjon er en blanding mellom muntlig og skriftlig kommunikasjon. Ungdommene skriver gjerne til hverandre i form av ord

og tegn eller deler innlegg som blir lagret, som gir en form for sosial nærhet selv om avstanden kan være stor.

Teknologien sosiale media har fått sin naturlige plass i hverdagslivet vårt (Aalen, side 37). Spesielt for ungdommer som er født inn i denne generasjonen blir sosiale media sett på som nødvendig for å følge med på hva som skjer (Røys, 2009, side 219). Det at ungdommer er den gruppen som bruker mye tid og krefter på sosiale media handler mer om livsfasen de er i (Aalen, 2015, side 49). Ungdommer bruker stadig mer tid på å sitte hjemme å snakke med venner over nett. Turkle (2017) nevner også dette i boken sin «Alone together», der ungdommer drar på en reise inn i det sosiale nettet uten å forlate hjemmet. Kombinasjonen av smarttelefoner og sosiale medier de siste årene har gjort det enklere å bare bruke skjermen til å snakke enn å møtes ansikt-til-ansikt. Likevel ser vi ut fra en artikkel som ble skrevet i 2017 at ungdommer føler seg mer sosialt isolert på nett og at den fortryllende egenskapen sosial media har gjort at ungdommer blir mer ensomme (Kvitting, 2017). Selv om dagens ungdom bruker sosiale media til alle døgnets tider og mange kan kjenne på at de litt låst. Er det å møtes ansikt til ansikt fortsatt noe som har en helt egen verdi for å opprettholde relasjon, og kan man ikke det har teknologien kommet så langt at vi kan ringe eller ha videosamtaler med hverandre (Aalen, 2015, side 53).

Som man kan se frem til nå har sosiale media hatt en rask fremvekst de siste årene, og har lagt til rette for at både unge og voksne kan kommunisere på ulike plattformer til enhver tid. Utviklingen av sosiale media stopper ikke her, og det er stadig flere utviklere som kommer med nye spennende ting. Etter noen år med både Facebook, Instagram og Snapchat var det sikkert flere som tenkte at noe nytt måtte komme snart. Men ingen kunne tenke seg at det var et virus som skulle dominere i samfunnet vårt. I 2020 kom korona viruset til Norge som gjorde at det flommet over på sosiale medier. På grunn av de strenge tiltakene var det flere som strømmet til mediene for å holde kontakten og spesielt for ungdommen ble Instagram og Snapchat møtepunktet for sosialisering. Som i denne forskningen får oss inn på spørsmålet: *Hvilken betydning har Instagram og Snapchat hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?*

2.4 Identitet

Identiteten beskrives ofte som det bildet vi har av oss selv og vår personlighet (Vettenranta, Frantzen, 2012, side 190). Begrepet identitet stammer fra det latinske ordet *idem* og betyr «den samme», og kan dreie seg om hvordan man er når vi er sammen med andre i ulike situasjoner. Identitet handler ikke bare om noe som vi har, men like mye om at vi spiller rollen som oss selv. For å forstå dette kan man gå inn på hvordan vi mennesker kommuniserer med forskjellige personer som vi møter. Måten vi snakker med mor og far skiller seg fra hvordan vi snakker til venner, til kjæresten eller en fremmed på bussen (NDLA, 2018). Mennesker er sosiale vesener og har et sosialt behov for å være sammen med andre, der vi vil vise hvem vi er. De fleste har et sterkt ønske om å være unike, samtidig som vi har et like stort behov for å si hva vi har til felles med de andre (NDLA, 2018).

Identitetsutvikling oppfattes som en prosess som først og fremst tar sted i ungdomsfasen, der ungdommen oppfattes som å være i en livsfase der psykologien fokuserer på dannelse av en identitet man kan bygge på videre i livet (Illeris, Katznelson, Simonsen, Ulriksen, 2002, side 45). Man kan se på identitetsutvikling som læring, som handler mye om utvikling av det sosiale samspillet i en kulturell kontekst. Identitetsutvikling tar oss tilbake til den tysk-amerikanske psykoanalytiker Erik H. Erikson som beskrev livsforløpet som ulike faser, der fasene beskrives som noe individ må mestre for å komme seg videre til neste fase og få et vellykket liv. Han delte disse fasene inn i åtte faser, der den femte fasen er *ungdomsfasen* som nettopp handler om identitetsutvikling. Erik H. Erikson så derfor på ungdomsårene som en kritisk periode, der individet overvinner usikkerhet, blir mer selvbevisste om sine styrker og svakheter og blir tryggere på sine egne unike egenskaper (Buckingham, 2008, side 2). For at ungdommen skal komme seg videre må de gjennom en såkalt «krise». Gjennom kriseforløpet tar ungdommen for seg viktige spørsmål som omhandler deres verdier og idealer, deres fremtidige yrke eller karriere og deres seksuelle identitet (Buckingham, 2008, side 2). Selv om teorien til Erik H. Erikson har blitt kritisert for å ha blitt karakterisert som en tilpasningsteori, fordi identitetsdannelse framtrer som en tilpasning av individet til gruppens og samfunnets normer (Illeris, Katznelson, Simonsen, Ulriksen, 2002, side 47). Kan man likevel se i dagens samfunn at denne teorien er noe å bemerke seg. Fordi den så tydelig sier at identitet handler om hvordan vi lærer, utvikler og tilegner oss i samhandling med jevnaldrende. Teorien kan også være vesentlig som utgangspunkt, fordi den gir et klart bilde av identitet som en fast, men ikke upåvirkelig dannelse, der det grunnleggende utvikles

gjennom et krisepreget forløp av transformativ karakter som det sentrale utviklingsforløpet i ungdomsårene (Illeris, Katznelson, Simonsen, Ulriksen, 2002, side 48).

2.3.1 De tre identitetsdimensjonene

Identitet er tvetydig begrep som har blitt brukt i mange forskjellige sammenhenger og til mange forskjellige formål, spesielt de siste årene (Buckingham, 2008, side 1). For å sette lys på identitetsdannelsen hos dagens ungdommer har jeg valgt å se på de ulike aspektene innen identitet. På et overordnet nivå blir identitetsaspektet delt inn i tre dimensjoner: personlig, sosial og kulturell identitet (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 190). Den personlige identiteten handler om hvilke oppfatninger vi har om oss selv. Som dannes ved bekreftelser fra andre i de omgivelsene vi tilhører (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 191). Sosial identiteten innebærer den oppfatning man har av seg selv i relasjoner til andre. Som handler om hvordan vi som individ ser oss selv i andre, i form av hvordan denne personen uttrykker sin tilknytning og tilhørighet til den andre (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 191). Parallelt med denne identitetsformen kommer vi også inn på teorien til George Herbert Mead (1972) som handler om begrepet «selvet». Det er viktig å nevne at selvet først og fremst utvikles i interaksjon med andre. Selvet deles inn i to faser som handler om jeg´et som forstås som en respons på andres uttrykkelser, og meg´et som tar til seg og danner et bilde av hvordan man selv er interaksjon med andre (Petersen, 2011, side 31). Dette blir vi også kjent med gjennom det Charles Horton Cooley (1902) kaller for «the looking-glass self (speilselvet). Der han ser på det som viktig å se på andre som forestillinger. Gjennom at vi oppfatter og tolker andres forestillinger, blant annet av oss selv, kan det som Charles Horton Cooley (1902) kaller speilselvet, finnes, som vil si at vi ser andres bilde av oss selv og får gjennom det et eget bilde av oss selv (Levin & Trost, 2005, side 79). Selv om man ser på dette som om at individet lærer og har en frihet til å gjøre som man vil, kan også speilselvet hemme og styre våre forestillinger om andres forestillinger om oss selv (Levin & Trost, 2005, side 80). Gjennom det både George Herbert Mead (1972) og Charles Horton Cooley (1902) forklarer ser man at individet har et grunnleggende behov for tilhørighet og kjenne på at man tilhører en sosial gruppe som er lik en selv. Dette identitetsaspektet synes å være særlig viktig for ungdommer og deres gjengmentalitet (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 191). Som også kan kjennes igjen på sosiale media, der ungdommer har et behov for bekreftelse og føle seg akseptert gjennom å dele innhold på plattformer som Instagram eller Snapchat. Den tredje identitetsdimensjonen er kulturell identitet, som har et fellestrekk med sosial identitet, men er

mer en generell og abstrakt dimensjon (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 191). Dette handler også mye om en sammenligning, men heller mer mot en fellesfølelse. Denne fellesskapsfølelsen kan være basert på verdier, holdninger, politiske mål, smak, interesser eller erfaringer en opplever at en har til felles (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 191). Som handler om så mye mer en å ha en sosial tilknytning eller den personlige likheten. Kulturell identitet beskriver opplevelsen av likhet med andre ungdommer som de aldri har møtt, men som deler samme interesse (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 191). Kulturell identitet skjer ofte gjennom sosiale medier som Instagram, der man når ut til flere enn bare de nærmeste familie og venner.

Gjennom de ulike identitetsdimensjonene har individet et behov for å være sammen med andre som man ser som lik seg selv. Identitetsdannelsen handler derfor om å finne tilknytningspersoner og referanserammer som kan gi den enkelte mulighet til selvfortolkning og identifikasjon (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 192). Disse dimensjonene belyser ulike aspekter av individets identitetskonstruksjon. Som man kan se på som individets personlige identitet som gjør det i stand til å leve og tenke som et selvstendig menneske (Østerud, Skogseth, 2008, side 43).

2.3.2 Det sosiale selvet

George Herbert Mead (1972) er kjent skikkelse innen sosialpsykologien. I boken «*Mind, self and society*» skisserer han med et stort visjonært overblikk, hvordan sosialpsykologien etter hans oppfattelse bør være (Petersen, 2011, side 21). I hans formulering burde fagets bærende perspektiv være sosialt med utgangspunkt i samfunnets eller i det minste ut fra et perspektiv, som betrakter kommunikasjon som en vesentlig forutsetning for den sosiale orden (Petersen, 2011, side 21). Han var opptatt av at mennesker som er i interaksjon med hverandre lærer å se å være oppmerksomme på hverandre som bidrar til stimuli gjennom kommunikasjon. Interaksjonen skjer ved hjelp av det Mead kaller for gester (Levin & Trost, 2005, side 39). Når disse gestene får samme mening for begge menneskene i interaksjonen blir det et såkalt signifikant symbol. Mead mener at dette kun er mulig med de spesielle symboler vi kaller språk, det organiserte språk (Levin & Trost, 2005, side 39-40). Det er gjennom kommunikasjon og interaksjon med andre mennesker at man utvikler evnen til å reflektere over seg selv og andre (Petersen, 2011, side 28). Det er her det Mead kaller for «selvets» dannelse.

Mead mener at selvet først og fremst skapes gjennom kommunikasjon med andre, og at selvet ikke har noen eksistens uten et relasjonsnett til andre (Petersen, 2011, side 30). Videre ser han på selvet som en prosess, som deles opp i to faser. Der den ene delen er det Mead kaller for «Meg´et», som kan være det vi kaller for selvets sosiale roller eller et sett av forventninger, slik vi oppfatter dem, som andre har, og som er inkorporert i selvet (Levin & Trost, 2005, side 40). Mens den andre delen handler om «Jeg´et», som er individets respons eller svar på oppfatningen av andres meninger og atferd (Levin & Trost, 2005, side 40). Forholdet mellom «Meg´et» og «Jeg´et» kan ligne mye på et speilbilde. Som kan illustreres gjennom at «Jeg´et» reflekterer over noe man gjorde sammen med vennene sine, vil «Meg´et» komme inn å danne et bilde av hvordan man ser på seg selv i en slik interaksjon med andre (Petersen, 2011, side 31). På en annen måte kan man si at det handler om en selv-bevissthet gjennom en indre respons som fører til holdninger og gester som svar på våre egne gester og holdninger i forhold til andre (Vaage, 1998, side 205).

2.3.3 Selvpresentasjon

Erving Goffman (1959) var i motsetning til mange andre opptatt av å studere, hvordan mennesker fremstiller seg selv når de er sammen med andre (Petersen, 2011, side 49). Hans studier handlet mye om hvordan mennesker fremstiller sin identitet i hverdagslivet. Der fokuset var hvordan selvet blir i møte med andre. Erving Goffman (1959) var opptatt av å se på hvordan mennesker spiller ut sine ulike roller både på og av scenen. Selv om dagens moderne samfunn med sosiale medier ikke handler like mye om ansikt-til-ansikt situasjoner som Goffman studerte, er forestillingen om å være på eller bak scenen anvendelige for å forstå selvpresentasjon på andre sosiale arenaer (Haugseth, 2013, side 93). Ifølge Goffman prøver vi å konstruere bestemte bilder av oss selv i sosiale situasjoner, slik vi aller helst ønsker å bli oppfattet av andre (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 201). Når man er bak scenen øver man ut hvordan en vil framstille seg selv og sin rollefigur, mens når man er på scenen fremfører man denne rollefiguren.

Erving Goffman nevner i boken «Vårt rollespill til daglig» (1992) at man spiller ut en rolle som er den rollen du vil bli framstilt som, eller så spiller man en rolle som ikke samsvarer med hvem du er. Den sistnevnte kan handle mye om at du ønsker å styre ditt publikums overbevisninger som et middel for å nå andre mål, uten å ha noen egentlig interesse av den

oppfatning de har av ham eller situasjonen (Goffman, 1992, side 24). Hvorvidt skuespilleren gjør suksess med sin rollefremføring beror på at rekvisittene og medskuespillerne støtter opp om rollefremstillingen (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 202). Dette er noe som vi kjenner igjen fra sosiale medier, det kan på samme måte være som et teater. Der vi ofte kan ser hvordan mennesker fremstiller og konstruerer sin identitet.

2.3.4 Selvidentitet

Teorien til Georg Herbert Mead (1972) har vært en inspirasjonskilde til flere samfunnsforskere gjennom tidene, og en av de mest kjente er Anthony Giddens (1991). Gjennom de siste årene har det skjedd en del endringer i samfunnet som har skapt en ny interesse for selvidentiteten innenfor sosiologien og psykologien (Petersen, 2011, side 20). Det moderne samfunn har endret dagliglivets karakter, og våre sosiale liv og påvirker de mest personlige aspekter av våre erfaringer (Giddens, 1996, side 9). På grunn av denne samfunnsendringen blir selvet mer påvirket i form av at vi imiterer mer hvordan andre er. Sosiale medier spiller en særlig viktig rolle i denne avspeilingen, ved at de som lever i det moderne vestlige samfunn blir «tvunget» til å velge mellom identiteter og livsstiler (Aalberg & Elvestad, 2012, side 73). Det er særlig dette Giddens er opptatt av når han snakker om selvidentitet. Han hevder at på bakgrunn av det moderne samfunnet, kan individet streve med å finne seg selv og sin selvidentitet (Giddens, 1996, side 14).

Vi er vant til å fortelle en bestemt historie om hvem vi er og hvordan vi oppfatter vår rolle i hverdagslivet (Petersen, 2011, side 199). Som oftest er denne historien noe vi bare forteller uten at vi tenker så mye på det før man presenterer seg selv for andre. Den store strømmen av sosiale medier gjør at vår personlige historie blir påvirket (Petersen, 2011, 199). Dette skjer i stor grad gjennom de ulike «rollemodellene» som påvirker oss og legger frem det perfekte liv eller det perfekte selvbildet, som gjør at individer føler at de må velge hvem de vil være. Denne psykologiseringen av hverdagslivet påvirker menneskers utforming av deres selvidentitet (Petersen, 2011, side 199). Giddens hevder at livsstilsvalg har fått stadig mer å si når det kommer til konstruksjon av identitet i det moderne samfunn (Aalberg & Elvestad, 2012, side 73).

Anthony Giddens (1991) og hans skildring av *det reflekse selvet* er blitt brukt av flere medieforskere for å forklare hvordan media påvirker individ (Aalberg & Elvestad, 2012, side

73). Anthony Giddens har hentet inspirasjon fra Janette Rainwaters (1989) som sier at der det refleksive selv handler om at individet selv må finne ut hvem de er, gjennom å reflektere over seg selv og hva de vil bruke tiden sin på (Giddens, 1996, side 94). Men den moderne refleksiviteten handler ikke bare om selvet, men også kroppen. Kroppen og menneskers fysiske fremtoning blir en stadig viktigere del av selvpresentasjonen og av det refleksive selvprosjektet (Petersen, 2011, side 212). Giddens ser på kroppen som et handlingssystem, der individet hele veien må reflektere over hvordan de ønsker å fremstille seg selv. Der Anthony Giddens også trekker frem «ekspertsystem» som en del av identitetskonstruksjonen. Disse ekspertsystemene kan handle om for eksempel at individet må velge mellom hva som er bra å spise ifølge en ernæringsfysiolog eller lytte til ekspertene om hva som er sunt. Den enkelte må velge hva for et av disse to ekspertsystemene vedkommende vil tro på – som er et valg som også utgjør en komponent i identitetskonstruksjonen til den enkelte (Aalberg & Elvestad, 2012, side 74). Giddens mener at tilliten til de ulike ekspertsystemene i økende grad fungerer som et bindemiddel for samfunnet som helhet i vår tid (Aalberg & Elvestad, 2012, side 74).

2.4 Identitet på sosiale medier

Identitet er et bilde eller en forståelse av hvordan mennesker oppfatter seg selv. I et samfunn står individet sentralt, og gjennom sosiale media åpnes det opp for at identiteten kan medieres som en del av et budskap eller som et budskap i seg selv (Haugseth, 2013, side 93). I den vestlige, globaliserte verden har medier og mediekultur fått en stadig større innvirkning på barn og unges oppvekst, gjennom at de bruker medier for å få innsikt i verden, kommunisere, erfare og erverve kunnskap (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 189). Gjennom det de ser på sosiale medier kan ung mennesker få en oppfattelse av verden og en forståelse av seg selv. Denne forståelsen skaper et viktig møte mellom det indre og det ytre, som er med å påvirke identiteten (Vettenranta, 2007, side 127).

Det argumenteres at identiteten som mennesker har, ikke er bare noe vi har, men også noe som spilles ut. Som kan være i tråd med det Goffman (1959) tenkte når han snakket om at mennesker presenterer seg på forskjellige måter og spiller ut ulike roller på en scene. Noen brukere liker å fremme sin personlige visuelle-identitet ved å legge ut bilder av den perfekte kropp eller bilder som fremmer kjøp av fine klær. Disse brukerne er ofte de som spiller ut sin

rolle på en scene (front stage), og som handler mer om å fremstille seg selv for å påvirke hvordan andre brukere ser på deg. Noe som også nevnes i artikkelen til Jackson og Luchner (2016) at sosiale medier oppfyller et behov for å tilhøre og fremme egenpresentasjon. Mens for andre handler det om å legge ut bilder av det som opptar dem akkurat nå, som gir et mer klart bilde av hvem brukeren er og som kan bekreftes fra de nære vennene (back stage). Disse brukerne er mer opptatt av den *personlige identiteten*, som de får gjennom bekreftelse i form av tilbakemeldinger eller et hjerte (Vettenranta & Frantzen, 2012, side 191). I artikkelen til O'Donnell (2018) blir det også understreket at brukere søker validering i form av «likes» eller hjerte, som kan gi en positiv innvirkning på hvordan man vil vise og få bekreftelse for sin identitet. Ut fra dette kan man se at de ulike rollene som spilles, er avhengig av hvem du er sammen med og hvilken grad man kommuniserer med hverandre.

Sosiale medier gjør det mer tydelig at brukerne har ulike behov. Som kan komme mye av at mennesker har ulike måter de ønsker å vise seg frem på. De sosiale nettverkene lar ungdommer som er i en identitetskonstruksjon få fremstille seg som sosialt attraktive for å få sosial anerkjennelse (Andersen & Dæhlen, 2020). Plattformene legger også til rette for hvordan vi vil appellere til andre på, noe som Aalen (2015) nevner kan handle om et like stort behov for å føle seg akseptert som det å føle at man har en verdi.

Innleggene som legges ut på sosiale medier kan vise bilder, men kan også ha en tekst som representerer hva bildet handler om eller hva brukeren ønsker å få frem. Den Franske filosofen Michel Foucault introduserte begrepet «å skrive seg selv» eller «self writing», som handler mye om det vi ser på sosiale medier av bilder med tekst som kan virke som en dagbok eller et verktøy for å definere seg selv som menneske (NDLA, 2018). På den andre siden handler det også om at digitaliseringen har banet vei for et informasjonssamfunn hvor det har blitt stadig mer påkrevd å kunne veksle mellom rollen som mottaker og fortolker av andres tekster, og rollen som produsent og sender av egne (Østerud & Skogseth, 2008, side 46). Den russiske psykologen Lev Vygotsky (1978) så også på språket som et viktig medierende redskap eller artefakt i den sosiale interaksjonen. Han var spesielt opptatt av at semiotisk mediering, som handlet om at mediering skjer ved hjelp av meningsbærende tegn, der verbalspråket står sentralt som kulturprodukt og kulturbærer som medierer læring (Vygotsky, 1978). Som vi i vår tid kan si er å lære og utvikle bruken av kulturelle redskaper, som sosiale medier, der språket blir brukt som redskap til å formidle og kommunisere med andre. Språket

er en stor del av vår identitet, som signaliserer hvem vi er som person og hvilken gruppe vi tilhører.

Identitet er noe som henger sammen med det å være i et fellesskap. Tidligere Internett-teoretikere som Rheingold (1993) og Turkle (1995) beskrev digitale fellesskap som *virtuell* og var opptatt av å karakterisere og beskrive ulike positive og negative aspekter ved disse fellesskapene (Haugseth, 2013, side 94). I boken «Alone together» nevner Turkle (2017) at det virtuelle fellesskapet bidrar til å føle seg selvstendig i et fritt rom, som gir følelsen av håp og oppdagelsen av nye ting. Det virtuelle rommet gir også en følelse av å være nær andre i et fellesskap. Dette gir rom for at hver enkelt kan eksperimentere med sin egen identitet, kjønn og alder, som spilte en mindre rolle før (Haugseth, 2013, side 94). Media kan altså spille en rolle for hvordan vi utvikler oss som individ (Aalberg & Elvestad, 2012, side 115).

Selv om sosiale medier kan virke som det gir muligheten til å bli sett på som lykkelig og føle seg akseptert, kommer det likevel frem at ungdommer synes det er til tider litt vanskelig å presentere seg selv på nett. Mange snakker også om at det er vanskelig når foreldrene legger seg opp i hva de gjør på sosiale medier. Dette har ført til at sosiale medier har introdusert nye private rom (Boyd, 2014, side 54), som for eksempel Snapchat som lar brukerne kommunisere mer privat. Her kan brukerne sende bilder av seg selv eller såkalte «selfies» om hva de gjør eller hvordan det går med dem (Forsman, 2016). Danah Boyd sier at dette har en nær tilknytning til et «identitetsarbeid» som omfatter jeg-dimensjoner. En kan være hvem er jeg (opplever meg som), en annen kan være, hvem jeg ønsker å være, og en annen kan være hvordan andre oppfatter meg. Disse jeg-dimensjonene kan fungere som et speil, som gir et bilde av at brukeren prøver å finne sin personlige identitet ved bruk av «selfies».

Snapchat har også lagt til en skrivefunksjon som gjør at man kan legge til en tekst til hvert enkelt bilde eller skrive i en chat. Ofte brukes språket som en form for småprat, som kan sees som en identitetsmarkør. Det vil si at måten vi bruker språket på, signaliserer både hvem vi er, hvem vi ønsker å være, hvilke sosiale grupper vi tilhører, og hvilke grupper vi identifiserer oss med (NDLA, 2019). Som viser at appen kan legge til rette for kommunikasjon med en mindre gruppe av venner, for å pleie nære vennskap (Habib, Shah, Vaish, 2019). I artikkelen til Bayer nevnes at en slik sosial pleie kan skape nære relasjoner og utvide følelsen av personlig tillit, men at det ikke nødvendigvis bidrar til oppfatning av sosial støtte.

Det har aldri vært lettere for oss å konstruere og kontrollere egen identitet – nettopp fordi vi har fått en ny måte å gjøre det på. I hvilken grad denne identiteten faktisk gjenspeiler hvem vi egentlig er, er en annen sak (Andersen & Dæhlen, 2020).

2.5 Nyere forskning og teoretiske begreper

I denne oppgaven har jeg valgt å se på hvordan ungdommer har hatt det under korona pandemien og hvordan de har brukt tiden på sosiale medier. Jeg ser det derfor viktig for denne oppgaven å se på nyere forskning rundt samme fenomen og vise hvilke teoretiske begreper som jeg vil løfte videre i oppgaven.

Nyere forskning

Når korona kom til Norge i mars 2020 ble samfunnet snudd på hode og vi måtte lære oss hvordan det var å leve på avstand fra andre og ikke minst mer tid sammen med familien. Restriksjonene under covid-19 pandemien, med vekt på sosial distansering, kan for mange ha ført til en betydelig innsnevring av viktig sosiale kontakter (Bekkhuis, Von Soest, Fredriksen, 2020). Som er vanskelig, da mennesker har et grunnleggende behov for å opprettholde stabile nære relasjoner til andre (Baumester & Leary (1995) ref. Bekkhuis, Von Soest, Fredriksen, 2020). Som vi også kan se i artikkelen til Dyregrov (2020) at mennesker er sosiale vesener som trenger fysisk kontakt. Der det også nevnes at ungdomsperioden er en viktig periode for etablering av sosial kompetanse (Dyregrov, 2020). Han sier det handler mye om en selvstendigjøringsprosess hvor de gradvis løsriver seg familien, og søker til gruppe med jevnaldrende for bekreftelse.

I artikkelen til Bekkhuis, Von Soest, Fredriksen (2020) nevnes det også at det er usikkert om det har ført til mer ensomhet, men at det er viktig å nevne at den manglende fysiske kontakten med andre kan oppleves som sosial isolasjon og nærmere sagt ensomhet hos ungdom. Samtidig har mange fått muligheten til å være mer sammen med familien sin, noe som for mange kan ha bidratt til bedre samhold i familien, men som for andre kan ha ført til mer konflikter med foreldrene (Bekkhuis, Von Soest, Fredriksen, 2020). I en NOVA undersøkelse (2020) sier 57% av ungdommene at de har brukt mer tid enn før på å gjøre hyggelige ting sammen med familien enn før pandemien (Bakken, Pedersen, Von Soest, Sletten, 2020).

Likevel mente en av fire at det hadde blitt mer krangling med familien enn før pandemien (Bakken, Pedersen, Von Soest, Sletten, 2020). Fra Nova-undersøkelsen i 2020 ser vi at det ungdommene hadde til felles var hovedsakelige trygge forutsetninger hjemmefra, der familien utgjorde et trygt utgangspunkt for å takle tapet av å møte venner å håndtere bruddet i hverdagens faste rammer. Men at det likevel kan tenkes at familierelasjoner ikke kan kompensere fullt ut for den mindre sosial kontakt med venner (Bekkhus, Von Soest, Fredriksen, 2020).

Selv om ungdomstiden er en tid hvor man er mer sårbar, er det viktig å huske at de fleste ungdommer klarer å tilpasse seg. Det er også viktig å nevne at under korona-nedstegningen var det tilsynelatende likt for alle, isolert fra andre og mer med den nærmeste familie (Eriksen & Davan, 2020). Restriksjonene har førte til manglende fysiske sosiale interaksjoner med venner, kan det ha vært mulig at bruken av sosiale medier kan ha motvirket effekten av sosial distansering (Bekkhus, Von Soest, Fredriksen, 2020). Dyregrov (2020) sier at ungdommer er på sosiale medier, men hvor mye denne sosiale nettkontakten kan kompensere for den fysiske nærheten i vennegruppen vet vi ikke. Som også nevnes i NOVA-rapporten (2020) at samværet nå var primært digitalt, var savnet likevel sårt etter og møter venner og at de færreste syntes at dette var et fullgodt alternativ. Det er her Dyregrov (2020) igjen kommer inn på det med de sosiale behovene som mennesker har; at de nesten er på lik linje med behovene for mat og drikke. Han mener at det er viktigere enn noen gang, at ungdommene får gjenopprettet de sosiale arenaene, slik at de kan møtes fysisk. Deres sosiale utvikling og selvstendigjøring er avhengig av dette (Dyregrov, 2020).

Mangel på fysisk samvær med venner ser altså ut til å være viktig for ungdommen, og det er rimelig og anta at fysisk samvær med venner er viktig for opplevelsen av nærhet og intimitet (Bekkhus, Von Soest, Fredriksen, 2020). Det var også funn av at fysisk samvær med venner er viktig for ungdommene. Der de gjerne er i samspill med venner, som gir en mulighet til å få bekreftelse på at man er likt av andre (Bekkhus, Soest, Fredriksen, 2020). Likevel ser man fra NOVA-undersøkelsen (2020) undersøkelsen at over halvparten sa det hadde gått greit under nedstigningen, og at det hadde vært fint å være sammen med familien. Det kom også frem at de klarte på en måte å gjøre dagliglivet meningsfullt, de hadde selvdisiplin og evne til å omstille seg – som har vært en viktig evne i denne situasjon (Eriksen & Davan, 2020).

Selv om koronatiden har ført med seg sterke innskrenkninger i ungdoms liv, kan motbakker og kriser for noen også lede til positive forandringer og personlig vekst. Stemmer ordtakene «motgang gjør sterk»? (Bakken, Pedersen, Soest, Sletten, 2020). Som man kan si stemmer i noens tilfeller, gjennom at mange ungdommer har endret syn på hva som er viktig i livet og at man har fått sterkere empati for andre som har det vanskelig. Som jeg tror, har vært viktig vei til å forme ungdommers liv og verdier. Men samtidig ser vi at de ulike måtene ungdommene møter denne situasjonen på, dreier seg om langt mer enn individuelle karaktertrekk (Eriksen & Davan, 2020).

Teoretiske begreper

Georg Herbert Mead er kjent skikkelse innen sosialisering, hvor det legges vekt på det sosiale «selvet». Han snakker om at mennesker som er interaksjon lærer å forstå og være oppmerksomme på hverandre. Det sosiale «selvet» blir først og fremst skapt gjennom kommunikasjon med andre mennesker, og at det ikke eksisterer uten relasjon til andre. Lev Vygotsky er også opptatt av kommunikasjon og språk. Han så på språket som et viktig medierende redskap når mennesker er i interaksjon. Der han også var opptatt av semiotisk mediering som handler om mediering av et verbalspråk som danner en læring. Noe som i vår tid er nært tilknyttet sosiale medier og bruken av språket som et redskap. I denne forskningen handler det mye om bruken av sosiale medier, som tar oss inn på Ervin Goffman teori om selvpresentasjon. Mye av det som vi ser på sosiale medier handler om at man spiller ut en rolle, som er nært tilknyttet til det Goffman snakket om at vi spiller en rolle på scenen og en annen bak scenen. Selv om vi spiller ulike roller, handler det like mye om det vi ser og blir påvirket av på sosiale medier. Anthony Giddens er en av de i senere tid som har sett på hvordan sosiale medier kan påvirke vår selvidentitet. Giddens sier at brukere blir neste «tvunget» til å velge hvem de vil være når de ser på andre på sosiale medier.

3. Metode

Metode omhandler en vitenskapelig prosess som beskriver framgangsmåten for å nå et bestemt mål (Grønmo, 2017, side 41), og kan være et hjelpemiddel for å knytte data og teori som gir kunnskaper om et bestemt fenomen. I denne delen vil jeg beskrive prosessen av masteroppgaven gjennom samfunnsvitenskapelig forankring og mitt valg av metode. Videre

vil jeg ta for meg utvalget, planleggingen og gjennomføringen av gruppeintervjuene og enkeltintervjuene. Så tar jeg for meg en beskrivelse av datamaterialet og hvordan dette har blitt tolket og analysert. Til slutt tar jeg for meg studiens validitet og reliabilitet som gir et innblikk i forskningens kvalitet. Avslutningsvis vil jeg ta for meg refleksjoner rundt egen forskerrolle.

3.1 Vitenskapsteoretiske perspektiver

3.1.1 Induktiv-deduktiv tilnærming

Vitenskapsteori omhandler en systematisk undersøkelse som gir kunnskaper og et nytt faglig perspektiv. Den vitenskapsteoretiske forankringen har en betydning for hva vi søker informasjon om, og danner et utgangspunkt for den forståelsen vi utvikler (Thagaard, 2018, side 33). I vitenskapen er forholdet mellom teori og empiri komplekst og mangetydig (Kvernbekk, 2002), der det teoretiske gir kunnskaper om ulike fenomener og det empiriske gir innblikk i erfaringer. Empiri kommer opprinnelig fra det greske ordet *empeiros*, som betyr erfaringer eller en opplevelse av noe. Empiriske data kan mer presist forklares som informasjon om faktiske forhold som er basert på sanseerfaringer (Grønmo, 2017, side 47). Gjennom en vitenskapelig studie er det viktig at empirien er relevant for problemstillingen. I et forskningsarbeid legges det mye vekt på metoden og dens framgangsmåte for å nå et mål. Metoden angir hvordan vi skal framskaffe kunnskapen og utvikle teoriene, og hvordan vi skal sikre at kunnskapen og teoriene oppfyller kravene til vitenskapelig kvalitet og relevans på det aktuelle fagområdet (Grønmo, 2017, side 41).

De to vanligste begrepene innenfor vitenskapen er *induksjon* og *deduksjon*. Disse begrepene er overordnet de konkrete metodene, og snarere tenkt å være beskrivelser av hva som er involvert i enhver konkret, spesifisert framgangsmåte (Kvernbekk, 2002, side 22). *Induksjon* handler om det vi observerer, analyserer og registrerer av gitte tilfeller som skjer rundt oss. En induktiv tilnærming gir muligheten til å se på dataen og eliminere hypoteser som kan være usanne ut fra den informasjonen som er tilgjengelig. Det vil si at studier med særlig vekt på fortolkning og teorigenerering bygger på det *induktive*, fordi det tar sikte på å bygge opp en bestemt teoretisk forståelse ut fra de empiriske analysene som gjennomføres (Grønmo, 2017, side 51). Alle erfaringer som oppdages gjennom en forskning blir kalt for induktive

slutninger. Disse slutningene forteller oss mer om noe vi ikke viste om fra før, enn om at det universelle utsagnet er sant (Kvernebekk, 2002, side 23). Derfor kan det være hensiktsmessig å bruke begrep som sannsynlighet, da vi ikke kan konkludere om konklusjonen inneholder den riktige sannhet. Forenklet måte å se på en induktiv og deduktiv tilnærming er å se det nedenifra og opp, mens deduktiv er å se det motsatte, ovenfra og ned. I forskning brukes induktiv og deduktiv ofte kombinert, som kalles for en abduktiv tilnærming. I dette forskningsprosjektet vil jeg prøve meg på en slik kombinasjon. Det vil si at jeg har analysert og drøftet datamaterialet i lys av teori som jeg viser til i teoridelen, og som dermed blir første inngang inn til å sortere datamaterialet. Jeg har valgt å legge ved elementer som identitet i teoridelen, siden flere av informantene var inne på at de brukte sosiale medier til å finne inspirasjon eller å finne seg selv. Dette kan være en fin måte å vise at jeg har hatt en induktiv-deduktiv forskningstilnærming. I analysen av datamaterialet har jeg lagt vekt på å sette empiri opp mot teori, samtidig som jeg har et ønske om ikke å bli styrt av teorien når jeg skal tolke datamaterialet. Hensikten er å ikke å bekrefte eller avkrefte teori (en hypotese), men vise til hvor man kan trekke paralleller.

3.1.2 Fenomenologisk perspektiv

Fenomenologi er en filosofisk tradisjon som studerer fenomener, og hvordan vi prøver å forstå og tolke disse fenomenene. Det vil si at når forskeren prøver å forstå et annet menneske, søker han eller hun «å se det samme» som dette mennesket ser (Dalen, 2019, side 18). Ordet fenomenologi kommer fra det greske ordet *phainomenon*, og betyr det som viser seg. Begrepet knyttes til filosofen Edmund Husserl (1954) som anses å være filosofiens far. Han mente at en måte å nå frem til forståelse på går gjennom en beskrivelse og analyse av måten vi konstruerer vår oppfatning av verden (Dalen, 2019, side 18). Teorien til Husserl har blitt brukt og videreutviklet av flere fenomenologiske tenkere som Sarte, Heidegger og Merleau-Ponty, som brukte fenomenologien til å se på menneskers handlinger. I en kvalitativ forskning er det viktig at forskeren ser på folks opplevelser og erfaringer, og ikke lar seg bli fanget av generelle mønstre. Alle informanter er unike, og det er de valgene som blir tatt, som nettopp gir datamaterialet mest mulig fortjeneste, og virkelig får frem hva informanten har villet fortelle om det fenomenet som studeres (Dalen, 2019, side 67). Utgangspunktet for fenomenologiske studier er at vi som forskere utforsker aktørens forskjellige opplevelser av et fenomen. Det er viktig at forskeren retter oppmerksomheten mot aktøren og fenomenet, slik at interessen sentreres rundt aktørens erfaringer. I denne forbindelsen kan det også være

fruktbart for forskeren å ta utgangspunkt i sine egne hverdagslige erfaringer, men da først og fremst som bakgrunn for å reflektere over aktørenes erfaringer og opplevelser (Grønmo, 2017, side 393). Dette kan by på utfordringer, da man bærer med seg personlige erfaringer. Når det er snakk om kvalitativ forskning, er fenomenologi mer bestemt et begrep som peker på en interesse for å forstå sosiale fenomener ut fra aktørenes egne perspektiver, og beskriver verden slik den oppleves av informantene, ut fra den forståelse at den virkeligheten er den mennesker oppfatter (Kvale & Brinkmann, 2019, side 45). Gjennom denne forskningen vil jeg bruke et fenomenologisk perspektiv for å se på hvordan ungdommer på tiende trinn har brukt Instagram og Snapchat som en sosialiseringsplattform og hvilken rolle sosiale medier har hatt for ungdommers identitetsskapelse under en korona pandemi. Med dette ønsker jeg å få innsikt i informantens erfaringer, opplevelser og oppfatninger, for å beskrive disse slik de erfares av dem (Thagaard, 2018, side 36).

3.1.3 Hermeneutikk

Hermeneutikk kommer av det greske ordet *hermeneuein*, som kan forklares som å uttrykke, å tolke eller å oversette. Utviklerne av det filosofiske begrepet hermeneutikk er den tyske filosofen Wilhelm Dilthey og Hans-Georg Gadamer, som brukte denne filosofien som et utgangspunkt for å forstå meningen med noe. I likhet med fenomenologiske analyser tar hermeneutiske analyser sikte på å forstå meningen med handlinger, sett i sammenheng med blant annet aktørenes intensjoner (Grønmo, 2017, side 393). Dette vil si at empirien som forskeren samler inn må i større grad fortolkes av forskeren og settes inn i en større forståelsesramme. Forståelsesprosessen er ikke bare karakterisert ved at den enkelte delen forstås ut fra helheten, men også ved helheten søkes tilpasset den enkelte delen (Dalen, 2019, side 18). I tillegg handler en hermeneutisk analyse ikke bare om å forstå helheten og delene av studien, men også den forståelsen som forskeren har forut for studien. Denne forståelsen kan omfatte forskerens egne erfaringer og betraktningmåter, resultater fra tidligere forskning, faglige begreper og teoretiske referanserammer (Grønmo, 2017, side 393). Fortolkningsprosessen kopler disse komponentene sammen og beskrives ofte gjennom begrepet *den hermeneutiske sirkel*, som forstås som en veksling mellom helhet og del for å få en forståelse av materialet. En hermeneutisk fortolkning foregår på ulike nivåer. På ett nivå legger forskeren vekt på aktørenes egne fortolkninger, og på et annet nivå framheves forskerens fortolkning av aktørenes fortolkninger (Grønmo, 2017, side 394). I boken «mellom nærhet og distanse» nevner også Repstad *den hermeneutiske sirkelen*, men uttrykker den som

en *hermeneutisk spiral*. Denne spiralen gir muligheten for en kontinuerlig utdyping av meningsforståelsen (Repstad, 2004, side 121). Spiralen illustreres som en tekst foran seg som man leser seg gjennom og prøver danne seg et bilde av. Så går man tilbake til de enkelte temaer og delutsagn, prøver å utkrystallisere deres mening og betydning, og vender så tilbake til en mer reflektert helhetstolkning, og så videre (Kvale 1979 i Repstad boka, side 122). I denne studien har jeg valgt å bruke kvalitativt forskningsintervju, der informantenes uttalelser blir skrevet ned som tekst. Det er dette datamaterialet som skal bli tolket og forstått ved bruk av hermeneutisk metode. I den hermeneutiske spiralen brukes det veksling mellom del-helhet når man fortolker fenomener, som jeg ser som en styrke å bruke når jeg skal sette meg inn i hvordan informantene opplever et spesielt sosialt fenomen. Informantenes utsagn om ulike sider av virkeligheten blir fortolket som deler av en helhetlig forståelse, som legger vekt på intervjusituasjonen. For å sette dette inn i en hermeneutisk ramme, ser jeg det nødvendig å tydeliggjøre begrepet forforståelse og egen forforståelse, som jeg vil belyses i følgende del av det metode kapitlet.

3.1.4 Forforståelse

All forståelse som mennesker har, blir bestemt av en forforståelse. Forforståelsen omfatter meninger og oppfatninger vi på forhånd har i forhold til det fenomenet som er i fokus (Dalen, 2019, side 16). En forforståelse kan forklares som et redskap som forskeren alltid har med seg i møte med informantene, der forskeren bruker sin forforståelse slik at den åpner opp for forståelse rundt informantenes opplevelser. I en intervjusituasjon er det nødvendig å lytte til hva informantene har å si og prøve å forstå denne informasjonen. Når man lytter og mottar skaper man samtidig en skapende prosess. Samme oppfatning kan vi spore i Gadamer's (1984) syn på begrepet forforståelse. Han sier at forforståelsen er viktig for utviklingen av forståelsen og den påfølgende tolkning (Dalen, 2019, side 16). I en intervjusituasjon kan en forsker som er bevisst på sin forforståelse bli mer sensitiv når det kommer til å se muligheter. Derfor er det viktig at man er bevisst på sin egen forforståelse slik at den ikke får betydning for gjennomføringen og tolkningen av intervjuet. For dette prosjektet hadde jeg en forforståelse om at mine informanter kunne komme til å fremme sterke ytringer om korona og hva det gjør med samfunnet, og at man kunne komme inn på tema som vennskap. Den forforståelsen som jeg hadde før intervjuene, brukte jeg som en styrke for å vise at ungdommene ikke var alene å kjenne på ulike følelser og erfaringer rundt det som skjer i samfunnet. Jeg la vekt på å se på teori før jeg laget intervjuguiden slik at ikke forforståelsen min skulle bli påvirket.

3.2 Kvalitativ metode

«Kvalitativ metode betraktes som en systematisk og planmessig framgangsmåte for å etablere pålitelig kunnskap og holdbare teorier innenfor et fagområde» (Grønmo, 2017, side 41).

Kvalitativ metode blir forbundet som en forskning mellom forskeren og de som er i feltet, gjennom å ta i bruk deltakende observasjon eller kvalitative intervjuer. Kvalitative metoder bygger ofte på fortolkning (hermeneutikk) og menneskers erfaringer (fenomenologi). En viktig målsetting med kvalitativ tilnærming er at vi oppnår en forståelse av sosiale fenomener, der studien er preget av nær kontakt mellom forskeren og deltakeren, som gjennom deltakende observasjon eller intervju gir metoden et grunnlag for at vi kan utvikle en forståelse av sosiale fenomener som bakgrunn av de kontaktene vi etablerer (Thagaard, 2018, side 11). Et kvalitativt forskningsintervju handler om å skaffe beskrivende informasjon om menneskers dagligliv og hvordan de opplever ulike livssituasjoner. På bakgrunn av dette har jeg valgt å bruke et kvalitativt forskningsintervju som metode, siden det er spesielt godt egnet for å få innsikt i informantenes egne erfaringer, tanker og følelser (Dalen, 2019, side 13). Formålet med å bruke et kvalitativt forskningsintervju er for å innhente kunnskaper om hvordan elever på tiende trinn har opplevd og erfart bruken av Instagram og Snapchat under korona.

3.2.1 Det kvalitative forskningsintervju

Formålet med et intervju er å fremskaffe fyldig og beskrivende informasjon om hvordan andre mennesker opplever ulike sider ved sin livssituasjon (Dalen, 2019, side 13). I et kvalitativt intervju bygger samtalen på nærhet, rundt et tema som opptar begge parter. Under et kvalitativt forskningsintervju skal forskeren oppfattes som nøytral, samtidig som det utvikles en forståelse av de erfaringer som blir delt. Et forskningsintervju kan være strukturert, der utformingen av hovedspørsmålene har blitt gjort på forhånd, og rekkefølgen av spørsmålene er i stor grad fastlagt (Thagaard, 2018, side 90). Målet med denne fremgangsmåten er at informantene får beskrive sin forståelse av et tema og står fritt til å utforme sitt svar. Ved å bruke en strukturert tilnærming kan jeg få muligheten til å sammenligne svar, og få en dypere innsikt i hvilken betydning Instagram og Snapchat har hatt for ungdommer på tiende trinn. Dalen nevner at hvilken form for intervju som velges, må alltid sees i forhold til det temaet forskeren ønsker å belyse og hvilken målgruppe en står ovenfor (Dalen, 2019, side 14). Derfor har jeg benyttet både gruppeintervjuer og enkelt

intervjuer for dette prosjektet. Målet ved å ta i bruk to ulike framgangsmåter var at jeg kunne få muligheten til å få ulike svar eller noenlunde de samme erfaringene. Ved å bruke gruppeintervju kan det være tendens til at de mest dominerende synspunktene fremmes fordi personer med avvikende synspunkter kan vegre seg for å presentere dem i gruppen (Thagaard, 2018, side 92). Derfor mente jeg at det kunne være viktig for denne studien og også ta i bruk enkelt intervju, som kunne gi informantene mulighet til å åpne seg, og formidle sine erfaringer rundt de temaene som ble tatt opp uten å kjenne på usikkerhet rundt det de ville dele. Det kan også være begrensninger knyttet til enkelt intervjuene, som hvordan selve formuleringen av spørsmålene blir stilt. Intervjumetoden har blitt kritisert for å være idealistisk og individualiserende som gjør at intervjuene kan virke kontekstløse (Repstad, 2004, side 76). I denne studien har jeg benyttet intervju for å lytte til elevenes uttalelser og erfaringer rundt bruken av sosiale media, og hvilke tanker og følelser de har rundt opplevelsen av å leve i et samfunn dominert av korona.

3.3 Utvalg

Når man velger informanter til et kvalitativt forskningsintervju er det viktig å ta utgangspunkt i at det ikke skal være for mange, slik at analysen blir overkommelig, samtidig som at materialet man sitter igjen med skal gi tilstrekkelig grunnlag for analysen. I en utvalgsprosess går man gjennom ulike steg for å skaffe oversikt over de man ønsker å undersøke. Et av stegene kalles for teoretisk *populasjon* og omhandler hvor mange ønskede informanter man ønsker å undersøke. Når populasjonen er avklart, går man videre for å se hvilke trekk respondentene bør ha for å kvalifisere til å delta i undersøkelsen (Jacobsen, 2018, side 179). Når man velger ut et utvalg tar man ofte utgangspunkt i et *strategisk utvalg*, som handler om en systematisk vurdering av hvilke enheter som ut fra teoretisk og analytisk formål er mest relevant og mest interessant (Grønmo, 2017, side 103).

3.3.1 Utvalgskriterier

Valget av informanter for denne studien ble gjort ut fra ønske om å innhente data fra ungdommers perspektiver. Mitt utvalg var strategisk utvalgt, da jeg hadde et ønske om å forske på ungdom i Trøndelag i stedet for i Oslo. Kriteriet for å komme med i utvalget var at de aktuelle personene hadde en del erfaringer og kunnskaper rundt bruken av sosiale medier under korona. Jeg ønsket å bruke en hel ungdomsskole klasse fra en mindre kommune, der det

ikke er forsket like mye på dette temaet. Elevene måtte være 15 år eller eldre slik at de ikke trengtes samtykke fra foreldre/foresatte for å stille til intervju.

3.3.2 Informantene

På bakgrunn av kriteriene fikk jeg muligheten til å intervju en hel tiende klasse til gruppeintervju, og et utvalgt elever til enkeltintervju, som besto av både gutter og jenter. Utvelgelsen av informanter kunne belyse problemstillingen fra andres perspektiver og gi en ny forståelse av et fenomen som studeres. Gjennom denne studien var ønsket å oppnå en forståelse over ulike refleksjoner og opplevelser elevene har hatt rundt sin egen situasjon. Utvalget representerer i en liten grad bredde og variasjon, da de består av ulike kjønn og representerer bygda. Klassen som ble valgt ut til gruppeintervju besto av 25 elever og ble delt inn i 5 grupper, og 10 av disse ble utvalgt til enkeltintervju.

3.4 Forberedelser

3.4.1 Intervjuguide

På forhånd ble det laget gjennomtenkte spørsmål som var formulert i to ulike intervjuguider. En intervjuguide omfatter sentrale temaer og spørsmål som til sammen skal dekke de viktigste områdene studien skal belyse (Dalen, 2019, side 26). For denne studien ble spørsmålene formulert i strukturerte intervjuguider. Hensikten med dette var at alle informantene ble stilt de samme spørsmålene, som igjen kunne gi en mulighet for forskeren å sammenligne svarene som ble belyst. Intervjuguiden er en skisse over sentrale temaer for undersøkelsen som gir muligheten for svar på problemstillingen som forskeren ønsker å belyse. Gjennom utarbeiding av spørsmålene var det viktig å utarbeide en kompetanse om hva som er «gode» spørsmål i et kvalitativt intervjuprosjekt (Dalen, 2019, side 27). Det ble derfor laget spørsmål av typen «hvordan» og «hvorfor» når det var ønskelig å finne autentiske erfaringer, som også ga informantene en mulighet til å svare på konkrete hendelser. Utarbeidingen av intervjuguiden var en krevende prosess, da det var viktig at spørsmålene var åpne slik at informantene åpnet seg og ville fortelle med egne ord om sine opplevelser (Dalen, 2019, side 27). I en intervjuguide kan man benytte seg av noe som kalles «traktprinsippet», som omhandler å starte med spørsmål som får informanten til å føle seg avslappet, og videre følge opp med andre spørsmål. Før intervjuene hadde informantene fått informasjon om at studien omhandlet tema som «korona» og «sosiale media», og det var derfor naturlig å starte med spørsmål om

dette. Etter hvert gikk jeg mer inn på de sentrale og følelsesladde temaene. Informantene fikk ikke anledning til å gå gjennom spørsmålene før intervjuene, begrunnet at jeg ønsket mer spontane svar.

3.4.2 Prøveintervjuet

I en kvalitativ intervjustudie må det alltid foretas ett eller flere prøveintervjuer både for å teste ut intervjuguiden, men også for å teste seg selv som intervjuer (Dalen, 2019, side 30). Du får en gylden mulighet til å øve deg og ikke minst finne trygghet i hvordan du som intervjuer skal være under selve intervjuene. Dette kan være en fin måte å finne ut om intervjuguiden fungerer, og man kan få tilbakemeldinger om hvordan du som intervjuer fremtrer. Under prøveintervjuet får en også prøvd ut hvordan det tekniske utstyret fungerer, og hvordan introduksjonen av bruken av opptaksutstyret fungerte (Dalen, 2019, side 30-31). Jeg fikk testet ut diktafon appen som skulle brukes under enkelt intervjuene opptil flere ganger for å kjenne meg trygg på bruken av appen og at lyden på opptakene var gode. Etter prøveintervjuene fikk jeg tilbakemelding om at spørsmålene var åpne og forståelig, og fant det ikke nødvendig å endre på noen av spørsmålene. Grunnet til at jeg valgte å ha åpne og enkle formulerte spørsmål var at de skulle være egnet for aldersgruppen jeg skulle intervjuer. Jeg lyttet også til prøveopptakene for å vurdere hvordan jeg var som intervjuer, og fant ut at jeg kunne bruke bedre tid. Under prøveintervjuene satt vi sammen et rollespill, slik at jeg kunne øve meg på være i rollen som intervjuer.

3.5 Gjennomføring av intervjuene

Når jeg kom til skolen på den første intervjudagen, ble jeg møtt av kontaktlærer for klassen jeg skulle intervjuer. Hun hadde på forhånd informert klassen om at det skulle komme en masterstudent som skulle forske på hvordan ungdommer har brukt sosiale media under korona. Jeg ble fulgt opp til et grupperom som var tildelt meg under enkeltintervjuene. Rommet hadde god plass til å holde avstand grunnet smittevernreglene som følge av korona, samtidig som det ga en følelse av nærhet. Etter en liten samtale med kontaktlærer ble jeg fulgt til klasserommet der gruppeintervjuene skulle ta plass. Jeg hadde valgt å ha gruppeintervjuene i klasserommet for å skape trygge omgivelser for elevene og de fikk en mulighet til å bli tryggere på meg før selve enkeltintervjuene. På forhånd hadde jeg og kontaktlærer avtalt at hun kunne dele inn elevene i grupper før intervjudagen. Det var satt av 60-90 minutter til

gruppeintervjuene, der alle gruppene måtte velge en som var ansvarlig for å skrive ned svarene på spørsmålene. De 5 gruppene satt sammen i klasserommet og besvarte spørsmålene i sine grupper. Under disse intervjuene ble det tatt et valg å ikke bruke opptaksutstyr, men heller ta feltnotater og være behjelpelig for gruppene under spørsmålene. Her var det viktig at alle fikk komme med sine tanker, og at alle fikk muligheten til svare. Etter endt intervjudag fikk elevene informasjon om hvem som hadde blitt plukket ut til enkeltintervjuene på dag to. Disse intervjuene skulle ta plass på det tildelte grupperommet som lå strategisk fra klasserommet til elevene, som gjorde det både enkelt for meg og elevene når de ble hentet. Det var lagt av 30 minutter per informant med 10 minutters pause mellom per intervju. Etter avtale med informantene og i samsvar med signert godkjenning av informasjonsskrivet (vedlegg 5) ble intervjuene tatt opp med en diktafonapp og intervjuene lagret i et nettskjema.

3.5.1 Intervjurollen

I det kvalitative intervjuet har forskeren gjerne utarbeidet både temaer og spørsmål før møte med informanten for å få belyst problemstillinger som er knyttet til prosjektet (Dalen, 2019, side 32). Når en forsker skal gå inn i rollen som intervjuer kan dette være krevende for mange. Først og fremst handler det om at man har en del erfaringer for å bli en god intervjuer, og redselen for å gjøre noe feil. Det er viktig at hovedfokuset ligger rundt intervjupersonens opplevelser og ikke forskerens egne oppfatninger og synspunkter (Dalen, 2019, side 32). Derfor var jeg opptatt av å lytte og vise interesse rundt det informantene fortalte. Jeg la også vekt på åpenhet gjennom kroppslige signaler, smil og nikk som kunne gi et bedre grunnlag for å forstå og gi informantene en følelse av trygghet til å fortelle. Å lytte og la informanten få tid til å fortelle er helt nødvendig forutsetninger for at intervjuet skal kunne brukes i forskningssammenheng (Dalen, 2019, side 33). Under gruppeintervjuene fikk informantene skrive og reflektere rundt spørsmålene selv, samt at jeg var deltakende og støttende når det var behøvelig. Jeg var klar over at det kunne oppstå utfordringer og uenigheter ved gjennomføringen av gruppeintervjuene, derfor var jeg hele veien opptatt av at alle skulle få komme med sine synspunkter. Under de åpne og individuelle intervjuene var penn og papir tilgjengelig, slik at jeg kunne notere ting jeg bemerket meg. I tillegg ble det brukt lydopptak av intervjuene slik at ikke fokuset bare ble på å skrive ned alt det informantene fortalte. På denne måten kunne jeg vise en lyttende holdning og rette oppmerksomheten helt og fullt mot intervjupersonen (Thagaard, 2018, side 102), og vise at jeg var mer avslappet i situasjonen.

3.6 Analyse og bearbeiding av data

3.6.1 Transkribering

Transkribering er den fasen som oppstår etter intervjuene, der man omgjør datamaterialet til skriftlig tekst. Når intervjuene transkriberes fra muntlig til skriftlig form, blir intervjusamtalene strukturert slik at de er bedre egnet for analyse (Kvaale & Brinkmann, 2019, side 206). Jeg valgte å transkribere materialet selv som var en tidkrevende prosess. Grunnen til at det var tidkrevende var at jeg hadde valgt å utføre både gruppe og enkelt intervju som gjorde at jeg satt igjen med en del datamateriale. Til sammen brukte jeg om lag 15 timer på transkriberingsprosessen.

Gjennom gruppeintervjuene hadde gruppene skrevet ned svarene selv, som gjorde det ganske greit å transkribere i ettetid. Selve enkelt intervjuene var mer tidkrevende fordi det tok lengre tid å lytte, stoppe, spole tilbake og lytte igjen om du har skrevet ned nøyaktig de ordene som ble fortalt og ikke minst lytte til hvordan samtalen utvikler seg. Idealet med dette er at intervjuet skal skrives ned i sin helhet, slik at analysen blir lettere for forskeren (Jakobsen, 2018, side 202). Transkriberingsprosessen var intens i den form at jeg ønsket å få ned all informasjon på papir så raskt som mulig, når jeg enda hadde intervjuene friskt i minne. Opptakene hadde noe støy, men hadde likevel god kvalitet som ikke laget noe hinder for transkriberingen. Jeg gikk nøye ordrett gjennom intervjuene og brukte god tid på å skrive ned alt på dialekt, dette på grunn av at jeg hadde et ønske om å få en nærere tilknytning til min egen oppgave, og da jeg selv snakker samme dialekt. Jeg valgte å skrive ned alle transkriberingene på ark slik at jeg unngikk å benytte meg av et analyseprogram. Dette på grunn av at jeg ikke hadde noe spesielt kjennskap til bruken av et slikt program og vurdering rundt tiden det ville ta å bli kjent med et slikt program. Underveis i transkriberingen lyttet jeg til opptakene i sin helhet flere ganger, samtidig som jeg dobbeltsjekkete om jeg hadde skrevet ned ordrett det som hadde blitt sagt i intervjuene. Jeg syntes transkriberingsprosessen var ganske god fordi jeg fikk en del gode synspunkter som kan være med å styrke analysedelen min.

3.6.2 Analyse

Analyse er den prosessen der man prøver å ordne data slik at vi får fram mønstre i dem, og slik at de dermed blir lettere tilgjengelige for fortolkning (Repstad, 2004, side 113). I denne forskningsoppgaven har jeg valgt bruke en tematisk analyse, for å identifisere, analysere og rapportere temaer innenfor en data (Braun, Clarke, 2006, side 79). Prosessen starter allerede når forskeren legger merke til ulike aspekter som kan være interessant for denne forskningen. En tematisk analyse deles inn i ulike trinn og starter ofte med at man fordypet seg inn i forskningsdataen, for å bli bedre kjent med dybden og bredden av innholdet (Braun, Clarke, 2006, side 87). Når man har blitt bedre kjent med dataen, settes det opp en liste med aktuelle og interessante tema. Denne fasen involverer deretter produksjon av innledende koder fra dataen (Braun, Clarke, 2006, side 88). Kodene identifiserer det som forskeren mener er interessant og grunnleggende for videre vurdering av fenomenet. Når all data har blitt kodet går man så over til å fokusere på et bredere nivå, der man sorterer de forskjellige kodene i potensielle temaer, og samler alle relevante kodede dataekstrakter innenfor de identifiserte temaene (Braun, Clarke, 2006, side 89). Dette handler i hovedsak om at man analyserer kodene og vurderer hvor de forskjellige kodene kan kombineres for å danne et overordnet tema (Braun, Clarke, 2006, side 89). Når jeg sorterte de ulike kodene, brukte jeg penn og papir for å sette navn på de ulike kodene. Disse kodene hjalp med å finne hovedtemaer og undertemaer for denne forskningen. Videre lager man et sett av kandidattemaer som involverer forbedring av disse temaene (Braun, Clarke, 2006, side 91). Under denne fasen finner man tema som er relevant for forskningen eller tema som kan forkastes for videre analyse. Når man har tilfredsstillende kart over dataene dine, er det på dette punktet at man finner navn på hvert tema som viser hva hvert tema fanger opp (Braun, Clarke, 2006, side 92). Når du har utarbeidet temaene starter man å skrive rapporten, som viser gode ekstrakter som fanger essensen av forskningen.

3.7 Kvalitetsvurderinger

I denne forskningen brukte jeg både gruppeintervju og enkeltintervju, for å prøve meg på to ulike måter å intervjuer på, og ikke minst for å få mer erfaring om hvordan ulike intervju typer fungerer. Jeg ser fra denne forskningen at jeg fikk mer ut av å bruke enkeltintervju enn å bruke gruppeintervju, som jeg vil ta med til neste gang jeg skal forske på noe. Jeg ser også at

det kan være nyttig å bruke mer tid på intervju spørsmålene, og ikke minst øve meg mer på intervjurollen.

3.7.1 Validitet

Validitet handler om gyldigheten av de resultatene vi kommer frem til, og hvordan vi tolker disse (Thagaard, 2018, side 181). Forskere sier at validitet handler om at det vi har forsket på, var akkurat det vi ønsket å forske på, eller mer generelt: Har jeg fått den informasjonen jeg ønsker? Validitet dreier seg da om datamaterialets gyldighet for de problemstillingene som skal belyses (Grønmo, 2017, side 241). Det sies at validiteten er høy hvis datainnsamlingen resulterer å være relevant for problemstillingen. I forskningssammenheng vil begrepet validitet sees som en beskrivelse av en undersøkelse om å finne feilkilder i eget materiale. Maxwell (1992) anvender fem kategorier i sin drøfting av validitet i kvalitative studier: deskriptiv validitet, tolkningsvaliditet, teoretisk validitet og generaliserings- og evalueringsvaliditet (Dalen, 2019, side 94). Videre vil jeg kort gjøre rede for disse kategoriene og sette de opp mot egen forskning.

Deskriptiv validitet

Deskriptiv validitet handler om at forskeren spiller en viktig rolle i en intervjuundersøkelse og inngår som en aktør i analyse- og forskningsprosessen (Dalen, 2019, side 97). I et kvalitativt forskningsintervju er det informantens egne ord som utgjør grunnlaget for tolkning og analyse. Derfor er det viktig at intervjueren stiller gode spørsmål. Gode spørsmål gir informanten rom til å gi utfyllende beskrivelser av et fenomen. Intervjuer som fanger opp informantens meninger og forståelse i forhold til bestemte episoder eller handlinger, styrker muligheten for at datamaterialet vil gi grunnlag for «tykke beskrivelser» (Dalen, 2019, side 97). Som forsker har jeg dokumentert i kapittel 3.4.1, 3.4.2 og i 3.5 at det har blitt foretatt prøveintervjuer og hvordan intervjuguiden ble utformet med tanke på intervjusituasjonen. Jeg kombinerte to intervjuemetoder, der den ene intervjuemetoden hadde opptak som ga relativt gode resultat. Det ble derfor uproblematisk å transkribere opptakene av intervjuene etter gjennomføringen. Det var til tider utfordrende å lytte til opptakene samtidig som jeg skulle skrive ned informasjon som ble gitt, som førte til at det ble en del spoling tilbake for å få med meg ordrett hva informantene fortalte. Jeg var svært nøye under transkriberingen slik at ikke ord ble tatt ut av kontekst. Når jeg lyttet til intervjuene ser jeg nå at jeg kunne bedt informantene om å utdype mer rundt refleksjoner som de hadde. Dette tror jeg kanskje at jeg kunne ha oppnådd om jeg hadde hatt mer erfaring som intervjuer.

Tolkningsvaliditet

I tolkningen av kvalitative intervjuer søker forskeren å finne indre sammenhenger i datamaterialet (Dalen, 2019, side 98). I en tolkningsprosess er det hensiktsmessig å utvikle en dypere forståelse av de tema som det ønskes å forske på. Her kan man trekke inn hermeneutikkens fokus som snakker om for-forståelsen og helhetsforståelsen. Jeg vil på forhånd nevne at mine erfaringer og forståelser av det fenomenet som studeres, vil noe av tolkningen bære preg av, uansett hvor mye jeg prøver å distansere meg. Derfor kan feiltolkning alltid være til stede.

Teoretisk validitet

Teoretisk validitet dreier seg om i hvilken grad de begrepene, mønstrene og modellene forskeren anvender, gir oss en teoretisk forståelse av de fenomenene som studien omfatter (Dalen, 2019, side 99). En slik validitet krever at de sammenhengene som avdekkes og forklares, kan dokumenteres i datamaterialet og forskerens sammenstilling og fortolkning av dette (Dalen, 2019, side 99). Teorier som presenteres i teoridelen, empiriske funn og forholdet mellom teori og empiri skal legge et grunnlag for de slutningene jeg har gjort for denne forskningen. De funnene som har blitt gjort skal knyttes til relevant teori som omhandler korona, sosialisering, vennskap, sosiale media (Instagram og Snapchat) og psykisk helse. For å besvare problemstillingen for denne studien har jeg brukt en del faglig litteratur og forskning, men jeg har også funnet det nødvendig å se på internettkilder. Dette på grunnlag av at det ikke finnes mye forskning og at det er et fenomen som samfunnet strever med enda. Jeg er klar over at dette kan svekke validiteten, men jeg har sett det nødvendig å finne mer om dette fenomenet via internett.

Generaliserings- og evaluerings validitet

I kvalitative forskning kan det oppstå begrensninger, med henhold til validiteten om man har et lite utvalg. For denne forskningen har jeg et ganske stort utvalg, likevel kan det ha en betydning for validiteten for denne forskningen, tanke på at dette temaet er noe som omhandler alle ungdom i Norge, og at jeg bare forsker på en liten del. Det er derfor vanskelig å si om de funnene jeg har gjort berører flere og at generelle konklusjoner kan trekkes. Men likevel får jeg gjennom en kvalitativ forskningsstudie, muligheten til å få innsikt i ungdommers egne erfaringer, tanker og følelser rundt temaet. Et resultat av en slik forskning kan gi grunnlag for videre tenkning om forskning rundt temaet eller åpner dørene for forskning som går dypere inn på ungdommene. Evalueringsvaliditet omhandler gyldigheten

av vurderinger forskeren gjør på bakgrunn av uttalelser fra informanten. For at jeg skulle fått et større sammenligningsgrunnlag og overførbar gyldighet kunne jeg ha foretatt en spørreundersøkelse om det aktuelle temaet, som kunne blitt sendt ut til flere områder i Norge. Selv om jeg kunne fått bredere undersøkelser og kunnskaper som hadde gitt et større grunnlag for forskningen, ser jeg det likevel ikke ønskelig for denne forskningen.

3.7.2 Reliabilitet

Vi knytter reliabilitet til spørsmålet om en kritisk vurdering av prosjektet, som gir inntrykk av at forskningen er utført på en pålitelig og tillitvekkende måte (Thagaard, 2018, side 187). All forskning bør ha et mål å oppnå validitet og reliabilitet. Det kan likevel være sånn at ingen undersøkelse kan si at den er hundre prosent valid og reliable, uansett om det er en kvalitativ eller kvantitativ undersøkelse. Befring nevner at begrepet reliabilitet vekker spørsmål om målingene er nøyaktig og det materialet du sitter med er pålitelig. Hvis man for eksempel bruker kvalitative intervjuer vil spørsmålene ha my å si når man skal vurdere samme situasjoner eller fenomener. Når en undersøkelse har høy reliabilitet skal andre forskere kunne gjennomføre de samme intervjuene på de samme informantene, og få tilnærmet de samme svarene. Derfor kan vi ikke si at en kvalitativ forskning er reliabel på grunn av at ikke kan teste og beregne studien på en presis måte.

3.8 Forskningsetiske betraktninger

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for hvilke betydning etikk har for denne forskningen og hvilke etiske prinsipper jeg har måttet forholdt meg til i denne studien. Samfunnet stiller krav om at all vitenskapelig virksomhet skal reguleres av overordnede etiske prinsipper som er nedfelt i lover og retningslinjer (Dalen, 2019, side 100). Jeg har i denne sammenheng tatt utgangspunkt i forskningsetiske retningslinjer slik de er utformet av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH, 2006).

3.8.1 Etiske hensyn

Etikk kalles for en moralfilosofi og omhandler regler som vi må følge og hvilke handlinger som er riktige og gale. Etiske og moralske vurderinger gir uttrykk for hva som er rett og galt, akseptabelt og forkastelig, hva som er verdi og uverdigg (Befring, 2010, side 54). Det handler i bunn og grunn om gode normer som vi må ha med oss inn i forskningen, som kan vises

gjennom at vi bryr oss og kan være en person å stole på. For at forskningsarbeid skal kunne gjennomføres må jeg søke om tillatelse og få godkjenning av NSD (Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste). Når søknaden er godkjent og jeg kan starte med forskningsarbeidet, er det en del etiske retningslinjer å ta hensyn til. Utgangspunktet for forskningsetikken i Norge i dag er tre grunnleggende krav knyttet til forholdet mellom forsker og dem det forskes på: informert samtykke, krav på privatliv og krav på å korrekt gjengitt (Jacobsen, 2018, side 47). Det er frivillig å delta på en forskning og gjennom informert samtykke får informantene informasjon om undersøkelsen hensikt, hvordan dataen skal benyttes i denne forskningen og at de kunne trekke seg når som helst fra prosjektet. Derfor er det viktig å forsikre at mine informanter viste at alt materiale ble anonymisert. Like viktig som frivillighet er kravet om at de som undersøkes, har rett til et privatliv (Jakobsen, 2018, side 48). Jeg prøvde på best mulig måte å ha åpne spørsmål og være opptatt av informasjonens følsomhet. Krav på korrekt gjengitt har jeg vært opptatt av i transkriberingsprosessen der jeg forsøker å gjengi fullstendig resultat samtidig som jeg har valgt og brukte fiktive navn på personene som ble intervjuet.

3.8.2 Innhentning av fritt samtykke

Enhver forsker som skal gjennomføre et prosjekt som involverer personlige opplysninger, må sende inn et utfylt meldeskjema til Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD), som vurderer om det aktuelle prosjektet er konsesjonspliktig (Dalen, 2019, side 100). De vil så gå gjennom prosjektbeskrivelsen og intervjuguiden for å sikre at alle krav av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon blir ivaretatt. Før godkjenningen fra NSD hadde jeg allerede sendt ut mail til aktuelle skoler om å delta i mitt prosjekt. Dette ble gjort på grunn av at det kunne være vanskelig å få noen til å stille på grunn av korona situasjonen. Når jeg fikk klarsignal fra NSD hadde jeg også fått tilbakemelding fra en skole som meldte interesse om å delta i prosjektet. Jeg hadde gjennom rektor fra denne skolen fått kontakt med en kontaktlærer som jeg ga informasjon om prosjektets tema, problemstilling og hvordan jeg skulle innhente data. Denne informasjonen ble gitt til elevene før selve intervjudagen slik at de kunne sette seg litt inn i hva prosjektet gikk ut på, og jeg fikk informasjon om eventuelle elever som muligens ikke kom til å delta i prosjektet. På forhånd hadde jeg også laget et informasjonsskriv som elevene skulle lese gjennom før de skulle signere og samtykke at de ville delta i prosjektet. Dette skrevet ga informasjon om at informantene kunne trekke seg når som helst fra prosjektet uten negative konsekvenser. Informantene skrev under på dette på

selve intervjudagen, men jeg hadde satt av tid til at de kunne lese dette grundig og eventuelt stille meg spørsmål før de signerte.

3.8.3 Forskerrollen

Forskerens rolle som person, forskerens integritet, er avgjørende for kvaliteten på den vitenskapelige kunnskap og de etiske beslutninger som treffes i kvalitativ forskning (Kvale & Brinkmann, 2019, side 108). Forskerens rolle og atferd er mer enn bare kunnskaper om hvordan man skal være som forsker og hvilke valg man tar. Den er forbundet med forskerens moralske integritet, hans eller hennes empati, sensitivitet og engasjement i moralske spørsmål og moralsk handling (Kvale & Brinkmann, 2019, side 108). Integriteten til en forsker øker gjennom forskningsintervjuet med bakgrunn av at intervjueren er det viktigste redskapet for innhenting av kunnskap. Forskerens integritet speiles gjennom forskerens kunnskap, erfaring, ærlighet og rettferdighet som en avgjørende faktor. Det stilles etiske krav til forskeren, samtidig som det stilles krav til den vitenskapelige kvaliteten på kunnskap som legges frem. Det innebærer at de funnene som legges frem skal være så nøyaktige og representative som mulig for forskningen. Forholdet mellom informant og intervjuer kan påvirkes gjennom samspillet i intervjusituasjonen. Tilknytningen kan få forskeren til å ignorere visse resultater og legge vekt på andre, på bekostning av en så fullstendig og nøytral undersøkelse av fenomenene som mulig (Kvale & Brinkmann, 2019, side 108). Jeg oppfattet meg selv som en forsker som var til stede og var åpen for det hver enkelt informant kom med av opplevelser, erfaringer og uttalelser.

4 Presentasjon av tema

I dette kapitlet tar jeg for meg å presentere de funnene jeg fikk fra intervjuene ut fra ulike tema. Ved å bruke en tematisk analyse ble det enklere å finne funn som var relevant for denne forskningen og som skildrer datamaterialet på en relevant måte. Gjennom denne presentasjonen vil alle mine informanter ha fiktive navn, slik at jeg forholder meg til de etiske hensynene.

4.1 Ungdommers erfaringer om bruken av Instagram og Snapchat

Våren 2020 ble vi kjent med at korona viruset hadde kommet til Norge, som var starten på en ny hverdag for ungdommen. For alle ble dagene like: med både nedstengning av skole, ingen fritidsaktiviteter og sosiale restriksjoner. Ungdommen var nå satt til å være mer hjemme med familien og mindre muligheter til å møte venner fysisk. Selv om det var ekstra tøft for noen å ikke kunne møte andre, ble sosiale medier redningen. Da jeg intervjuet de 25 ungdommene i januar 2021 kom det frem at alle hadde brukt det relativt mye. «Hedda» påpekte at det ikke hadde vært det samme uten:

Det har blitt meir sosialt på nettet og det hadd itj gått i korona tia uten sosiale media.

«Hedda»

«Hedda» sier at ungdommen har blitt mer sosial på nett og at det ikke hadde vært det samme uten sosiale medier under korona pandemien. Flere av ungdommene var enige om at det var sosiale medier som hadde vært plassen for å få informasjon og muligheten til å snakke med andre venner. Som ikke trengte nødvendigvis å bety at alle syntes det var greit å bare være på sosiale medier hele dagen. Selv om man fikk en forståelse av at ungdommen hadde brukt tiden til sosialisering, kom det også frem at andre brukte det mer som tidsfordriv eller når man kjedet seg. Noen satte det til å med på spissen og sa at de hadde blitt mer lei av sosiale medier fordi hver dag var den samme. «Stine» nevnte at hun hadde brukt mye tid på det før, men at det nå hadde gått over til å virke meningsløst og at hun heller nå ville gjøre andre ting:

Æ har brukt det veldig my tid på det før – før hadd æ streak på snap, men så innsåg æ at det egentlig va heilt meningsløst å hold på med det.

«Stine»

Æ syns egentlig at det e litt meningsløst å bruk veldig my tid på sosiale media fordi at æ syns når man e ungdom så ska man liksom lev livet, men det e jo liksom litt vanskelig å gjør det no.

«Stine»

«Stine» sier at hun brukte sosial medier mye mer før, men at hun etter hvert innså å bruke det så mye virket meningsløst, og at det er viktigere å leve livet. Hun påpeker likevel at det har vært vanskelig å gjøre hva man vil akkurat i denne tiden. Selv om noen av ungdommene har kjent på at det har vært kjedelig og til tider litt tøft å sitte bare på sosiale medier for å sosialisere seg med andre. Var det fåtallet som kom med utsagn som «Gunnar» og «Eirik»:

Det e no veldig opp t kvar enkelt person korr my dæm bruke og ka dæm bruke det t, men som oftest e det no ganske greit fordi dæm hell sæ sosial uten å træng å vær rætt atme kvaranner heile tia. Spesielt no da så e det no veldig greit om dæm lægg ned livet sitt i ka dæm gjør, og det e no bare dæmmers eget valg og del det med anner.

«Gunnar»

Hvis man bruke sosiale media for at man itj har nå anna å gjør så e det jo kanskje på tide å bynn å gjør nå anna. For æ tænke sånn at en god variasjon mellom ting, skape det bæste livet.

«Gunnar» sier at det egentlig er opp til hver enkelt hvor mye og hva man bruker sosiale medier til, men at kan være greit å huske i denne tiden at ungdommen har trengt det og at det kanskje har vært greit å legge ned livet sitt i sosiale medier. «Eirik» ser på bruken av sosiale medier i en annen retning, og sier at hvis man bruker sosiale medier for at man ikke har noe annet å gjøre, er det kanskje på tide å gjøre noe annet. Han avslutter med å se at en variasjon mellom ting er med å bidra til et bedre liv.

4.1.2 Snakke sammen eller en mulighet til å følge med

Under spørsmålet om «hvorfor ungdommene hadde brukt mye tid på sosiale medier», kom det tydelig frem at de hadde satt pris på at de kunne snakke med venner, klassekamerater og jevnaldrende. De var svært opptatt av at sosiale medier hadde vært plassen for å holde kontakt og at det var der alle ungdommene oppholdet seg. «Ingrid» mente at det var fint å ha en plass hvor man kunne snakke med andre om hva man går gjennom:

Det e nånn på din egen alder som skjønne ka du går gjennom, dæm skjønne kolles det e å ha hjemmeskole å kolles det funke og ikke funke, så da finn man ganske my trygghet i at dæm skjønne akkurat ka du snakke om.

«Ingrid»

«Ingrid» sier her at det noen på din egen aldre som forstår hva man går gjennom, som gir en følelse av trygghet når de skjønner hva du snakker om. Selv om flere av ungdommene nevnte at de hadde brukt sosiale medier for å snakke med andre, mente Eirin at det hadde hjulpet mer enn man trodde:

Æ trur snap og insta har hjelpe veldig mang folk å få ha kontakt med folk enn at man skulla ha sotti inn uten telefon.

«Eirin»

«Eirin» trodde at Snapchat og Instagram hadde hjulpet mange til å holde kontakt med andre, enn at de isteden skulle sittede uten telefon under denne tiden. De fleste av ungdommene snakket om at de brukte mye tid på å snakke med andre på sosiale medier, og at mye av denne kommunikasjon tok sted på Snapchat gjennom bilder eller at de snakket i chat med hverandre. Det handlet mye om hjemmeskole, vanskelig ting, familie og ellers annet som opptok ungdommen på denne tiden. Det ble også nevnt at det handlet mye om den gode samtalen. «Gunnar» og «Ellinor» mente at det var fint å ha ulike meninger og at man kunne diskutere ulike ting:

Det e jo veldig fint å bare ha forskjellige meininga på ting, for all e jo forskjellig så det e jo enkelte som har anna meininga, så det e bare greit å få hør anner sine synspunkt på enkelte ting.

«Gunnar»

(...) du kan diskuter ting, å du får jo vit kolles anner folk skjer på ting å itj bare dæ sjøl å dine meininga å tanka om ting.

«Ellinor»

«Gunnar» og «Ellinor» får frem her at det har vært fint å ha ulike meninger og synspunkter på ting, og at på denne måten kan man skape et bedre samhold. Under intervjuene kom det også frem at ungdommen hadde brukt like mye tid på den skriftlige kommunikasjonen som den visuelle kommunikasjonen. Hvis de ikke skrev til hverandre, kunne de bare gå inn på Snapchat å se på storyene til andre eller motta en «snap» for å få innblikk i hva den andre

gjorde i løpet av dagen. Det trengte ikke handle om noe spesielt, men bare at man fikk et lite innblikk i hva andre venner gjorde. For noen var dette en fin måte å snakke med andre når man satt helt alene. Man kunne få en følelse av at alt virket så greit når man snakket med hverandre på sosiale medier. «Gro» utdyper dette med å si at det har vært vanskelig å snakke på sosiale medier og at det kunne ende med misforståelser:

Det e på en måte vanskljer å snakk på sosiale media, hvis du for eksempel skriv med små bokstava så kan du virk litt sånn sur eller irritert, eller nånn kan tru at æ sur hvis æ skriv på en sånn type måte. Da kan det bli styr på grunn av at æ kan virk sur, sjøl om æ ikke e det, og derfor e det ikke like lætt å hold kontakten på sosial media, fordi du snakke jo sånn som dær sånn face to face.

«Gro»

«Gro» sier at det kan være vanskelig å snakke på sosiale medier, når man for eksempel bruker små bokstaver kan det oppstå situasjoner der mottakeren tror at man er sur eller irritert. Hun sier videre at det egentlig ikke er sånn det er og at det hadde vært enklere og snakket sammen personlig. Selv om flere av ungdommene ga et bilde av at det hadde gått fint å være på sosiale medier under pandemien, kom det likevel frem synspunkter på at det hadde vært til tider vanskelig å kommunisere gjennom sosiale medier. Der det raskt kunne ende med at man bare satt og ventet på et svar eller at man hadde en videosamtale som ikke ble helt optimalt.

«Sonja» forteller om dette:

Hvis du itj har fått svar med den du snakke med så bli du settanes å bare vent, og det gjør dagan ganske så lang fordi når du bare sett dær å vente på at den eine person som kanskje e på ein 3 timers tur ska svar dæ så går jo det ganske lang tid

«Sonja»

Det har vært tungt, for det e jo det med klæmman og sjå dæm og sjå ansiktsuttrykkan når du fortæle dæm nå – for gjennom skjærmen kan du jo bare ha telefon i take sånn at vi itj skjer dæm ein gang, så kan du snakk, så veit du itj om dæm e lei sæ sjøl eller om dæm faktisk bryr sæ

«Sonja»

«Sonja» forteller her at man raskt kan bli sittende og vent på svar fra en person som kanskje er opptatt i over flere timer, som gjør at dagene kan virke ekstra lange. Videre forteller «Sonja» at hvis man først har en videosamtale med en venn så kan den andre personen bare ha kameraet i taket, og på denne måten vet man ikke hvordan de har det eller om de faktisk bryr seg om det du forteller. Hun påpeker at dette har vært tungt, og at det hadde vært noe helt annet å få se dem, klemme dem og se ansiktsuttrykket når man forteller noe.

Under intervjuene fikk jeg en følelse av at kommunikasjonen tok plass på Snapchat, mens at Instagram ble mer brukt til å følge med det som skjer rundt dem. De brukte Instagram til å gå inn på andre for å se hva de har lagt ut og hva de gjorde, mens andre brukte det til å se på hva andre rundt om i verden gjorde for å få en annen følelse enn bare husets fire vegger. Man fikk en følelse av at Instagram ble brukt som tidsfordriv til å bla gjennom bilder og videoer som vekket interesse eller hva andre kjendiser hadde lagt ut. Ved å bla gjennom Instagram har ungdommene funnet nye tv-serier og blitt påvirket av reklame til å kjøpe ting som er fint. Selv om det har virket som en positiv ting å bare bla seg gjennom Instagram, mener «Sonja» at man lett kan bli påvirket:

Det har jo påvirket sånn du skjer ganske my sånne modella, som du tror du ikke påvirkes av, men gradvis hvis du bare skjer sånne ideale kropper så kjenner du det gradvis på kroppen.

«Sonja»

«Sonja» nevner at det har vært en påvirkning å være på Instagram, når det du ser er ganske mange modeller. Hun sier videre at det flere som kanskje ikke tror de blir påvirket, men at det gradvis kan kjenne det på kroppen når man ser på ideale kropper på sosiale medier hele tiden.

4.1.4 Positive og negative erfaringer om å bruke sosiale medier

Som nevnt tidligere har alle ungdommene brukt Instagram og Snapchat mye under pandemien, og man har fått en følelse av at det har vært veldig positive sider ved å bruke av det. En del snakker om at det har vært en «lifesaver» og som har hjulpet med å føle at man har hverandre nærme selv om man ikke kan møtes, mens andre har nevnt at dette har vært nødvendig. «Sonja» nevner at den sosiale kontakten på sosiale medier har vært viktig for ikke falle utenfor:

Det har vært viktig fordi du har hatt kontakt, du har på en måte ikke mista resten helt.

«Sonja»

«Sonja» sier at den sosiale kontakten på sosiale medier har vært viktig, slik at du ikke mister de andre rundt deg. Som også flere av ungdommene nevner at det har vært på sosiale medier man holder kontakten. Men likevel ser man når korona pandemien inntraff at det har påvirket ungdommen ulikt. Noe so «Hedda» og «Sonja» snakker om at det ikke vært helt sunt å være så mye på sosiale medier:

Det e jo det med skjærmtida mi har gått veldig opp, å æ bli settanes å sjå ned på en skjærm store dela av tia, som har gjort at æ har bynt å kjenn sånn småvondt baki nakken fordi vi skjer ned heile tia.

«Hedda»

Det træng itj å vær sundt, men no har vi på ein måte itj nå anna valg heller, sia vi itj får møtes, så no tru æ det e bra for ungdommen egentlig sånn at dæm har ein måte å ha kontakt på

«Sonja»

«Hedda» og «Sonja» er enige om at det ikke har vært helt bra å sitte på sosiale medier hele tiden. «Hedda» snakker om at skjermtiden har økt og at mye av tiden går med på å se ned i en skjær som etter hvert har ført til at man kjenner det i nakken. «Sonja» snakker om at det ikke trenger å være sunt, men at akkurat nå har man ikke så mye annet valg. Det kommer også frem fra flere at det både har vært positive og negative sider med å sitte på sosiale medier over lengre tid hver dag, men at det mulig at det har vært nødvendig for akkurat denne perioden av livet for ungdommene. Mye av det som har kommet frem at det er bra at man bruker mye tid på sosiale medier for da slipper man sitte alene og som andre nevnte – man slipper å bli ensom. Noe som også «Stine» fremhevet i intervjuet:

Hvis man ikke har det så blir man bare sittanes på romme heile dan å ikke gjør nåkka å føle sæ ensom (EJ4)

«Stine»

«Stine» nevner her at hvis man ikke har hatt sosiale medier har det blitt enklere å bare sitte alene på rommet og ikke gjøre noe, som raskt kan gå over til at man føler seg ensom.

4.2 Identiteten som har blitt skapt

Alle de 25 ungdommene som ble intervjuet var alle inne på at sosiale medier var plassen for å sosialisere seg med andre. Der de fortalte om at de brukte mye tid på bare å se på andre profiler, finne inspirasjon eller bare et tidsfordriv for å få dagene til å gå. Bare fåtallet av ungdommene snakket om at denne tiden hadde gjort noe med identiteten deres. De var mer opptatt av hvordan de skulle få dagene til å gå og hvordan de skulle holde kontakt med andre. Likevel syntes «Stine» at denne tiden hadde bidratt til noen endringer:

Æ syns at det har blitt litt annerledes, æ har endra litt stil og utseende

«Stine»

«Stine» kommer inn på at det kan være en påvirkning å sitte å se på sosiale medier og at denne tiden har bidratt til å finne nye stiler og endre utseende. Flere nevnte at de brukte for eksempel Instagram til å se på andre for å finne inspirasjon fra andre kjendiser og influensere. Der de fort kunne bruke en hel dag eller flere timer på akkurat dette. For andre ble tiden alene en plass for å tenke over hvem jeg er jeg, og hva vil jeg bli? Der man også kunne bruke tiden på refleksjoner rundt det større bilde av denne pandemien. «Hedda» kommer med eksempler som kan gi et bilde av hvordan noen av ungdommene har tenkt under korona og at de har blitt mer reflektert over situasjonen:

Dæm som satt på gamlehjæm heilt alein, dæm mått feir jul alein å fikk itj fårra heim til familien sin – æ får så vondt i hjerte av det, for æ e vældig en sånn person som vil all det bæste, så når nånn må sitta alein i jula eller værra heilt alein i ein længer periode synes æ e skikkelig vondt. Fordi det å værra med folk værtfall i ein sånn situasjon, tænke æ e ganske viktig sånn at all sammen har nånn å omgås med å har nånn å værra med for å vær sosial – det trængs i ein kvar dag (EJ1)

«Hedda»

«Hedda» snakker her om hvordan de eldre har hatt det under pandemien og at hun har hatt vondt i hjerte av å tenke på hvordan de har hatt det. «Hedda» sier videre at det er viktig å ha noen å være sammen med og være sosiale med, fordi det trenger man i en hverdag.

4.3 Sosialisering er noe annet enn å være på sosiale medier

Det dominerende trekket under alle intervjuene var at de gledet seg til at de kunne møte vennene sine og at de kunne klemme hverandre igjen, som viser det store savnet ungdommen har opplevd. Ungdommene snakket også om at de gledet seg til alt dette var over og at de kunne komme tilbake til en normal hverdag. Selv om de har fått sosialisert seg på sosiale medier, nevnes det av flere at det ikke har vært det samme. «Eirik» sier det så fint som en god forklaring:

Det e jo at vi har et sosialt dyr inni oss da, som får oss t å bli sosial, så det e jo viktig for å utvikle sæ.

«Eirik»

«Eirik» er inne på det med at ungdommer er sosiale dyr som trenger å få sosialisere seg, som er viktig for utviklingen. Som man kan se hos flere ungdommer under korona pandemien at de har kjent ekstra mye på det store savnet etter å få møte andre igjen. Når vi snakket sammen under intervjuene om begrepet sosialisering, kom det mange uttalelser om at det var bedre å være sammen enn å snakke på nett eller å være sammen med andre gir deg positiv glede og får deg over på andre tanker. «Hedda» understrekte alle uttalelsene med å si:

Det e den beste følelsen på en måte, fordi at du får værre med folk du e glad i

«Hedda»

«Hedda» påpeker at det er den beste følelsen å få være med andre mennesker som gir deg glede i livet. Selv om korona pandemien har gjort at mange av ungdommene ikke kunne møtes på grunn av både restriksjoner og foreldre med yrkeskritiske jobber. Kunne ungdommene etter hvert få muligheten til å møte andre. Det var strenge tiltak å følge, men

ungdommene fant muligheter til å være ute sammen med andre, der de kunne ha god avstand og ikke minst forholdte seg til koronareglene. «Hedda» snakker om at det har vært et høydepunkt å få møtes litt under korona:

Det e et stort høydepunkt i dagen hvis man får møt nånn av vænnan dine, også huske æ værtfall når det va korona så fikk du møt nånn av vænnan dine, så va jo det det største høydepunkte på læng.

«Hedda»

«Hedda» snakker om at det har vært en av de største høydepunktene på lenge å få møtes igjen. Hun fortsetter med å fortelle at hun kanskje ikke hadde tenkt så mye på dette før, og det å få møte andre ikke trenger å være en selvfølge:

Æ kanskje tok det litt forgitt før korona, at æ kunna møt dæm heile tia, men no har æ lært at det ikke e ein selvfølge at æ møte dæm kvar dag eller annakvar dag, så da sætt æ meir pris på det no.

«Hedda»

«Hedda» snakker så om det å få å møte andre ble tatt litt forgitt før korona pandemien, men at hun nå har lært at det ikke er en selvfølge å få møte andre hver dag eller annenhver dag, som har gjort at man setter mer pris på det nå.

4.1.3 Hvordan har det vært å henge med familien?

For ungdommene ble dagene med nedstenging og restriksjoner, en tid hvor man var mer sammen med familien innenfor husets fire vegger. Ungdommene syntes det var godt å få være hjemme, som ga muligheten til mer avslapning, mer søvn og mer tid til Gaming. Selv om det virket som helt perfekt for ungdommene å få være hjemme, ble dette starten på ulike synspunkter om det å være hjemme sammen med familien. For noen var det helt greit å være sammen med familien og gjøre noe sosialt med dem, mens for andre ble det mer kjedelig og det oppsto flere konflikter. Konfliktene kunne handle om hvor mye tid ungdommen brukte på sosiale medier og at foreldrene blandet seg i det de holdt på med. «Hedda» snakket også om at konfliktene kunne handle om hvor mye ungdommene brukte ned i skjermen på mobilen og at foreldrene ikke skjønnte dette helt:

Foreldre skjønne ikke akkurat den delen, sjøl om dæm e itj akkurat nødvendigvis ber enn oss dæm heller, men dæm e liksom så my eldre å da ska dæm vit at det ikke e bra å sånn. Men det e ber å ha ekstra høy skjærmtid å sjå litt på telefon enn å sitt på romme å itj snakk med nånn.

«Hedda»

«Hedda» sier at foreldrene ikke skjønner helt hvorfor ungdom bruker så mye tid på sosiale medier. Foreldrene skal liksom vise et bedre et eksempel, noe som ikke alltid er tilfelle.

«Hedda» sier videre at det kan være fint med ekstra skjærmtid akkurat nå enn å bare sitte på rommet sitt uten å snakke med noen.

Det å være tett sammen med foreldrene sine, var det en del ulike synspunkter. For noen handlet det om både krancling, uenigheter, misforståelser, og man følte seg mer desperat etter venner, mens for andre var det likevel en følelse av at tiden med familien hadde vært fin og hyggelige, med både middagssamtaler, gjøre noe sammen eller bare det å se en film. Dette var noe også «Eirik» var opptatt av og hadde opplevd gjennom korona tiden:

Men æ e heldig da som har har ein familie som e inkluderende å vise at dæm bryr sæ om dæ. Det har hjælpa mæ med å itj hatt det så ille når æ har vært uten vænnan mine

«Eirik»

«Eirik» snakket om at han hadde vært heldig som hadde en familie som var inkluderende og viste at de brydde seg. Det ble også nevnt at de hadde hjulpet han med å ikke kjenne så mye på det å være uten venner.

5. Drøfting

Hvilken betydning har Instagram og Snapchat hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?

I mars 2020 kom de mest inngripende tiltakene som Norge hadde opplevd siden fredstid, der hverdagen ble snudd på hode og den fysiske sosiale kontakten ble innskrenket. For mange ble

dette starten på en ny hverdag med restriksjoner, et sosialt savn og en spesiell tid for ungdommen. I denne delen skal jeg drøfte mine funn fra analysedelen i lys av forskningsspørsmålene. Jeg har valgt å dele opp drøftingen etter overskriftene fra analysen.

Ungdommers erfaringer om bruken av Instagram og Snapchat

Mange av ungdommene snakket mye om det de merket mest under nedstenging og korona restriksjonene, nemlig det å ikke får være sammen med sine venner eller klassekamerater. Noe som vi kan se igjen i artikkelen til Bekkhus, Von Soest og Fredriksen (2020) at restriksjonene har ført til en mer sosial distansering som kan gjøre det vanskelig når mennesker har et grunnleggende behov for å opprettholde nære sosiale relasjoner. Dyregrov (2020) nevner også at ungdomsperioden er en svært viktig periode for etablering av sosial kompetanse, og at det er i denne perioden de utvikler kompetanse som de trenger til det senere liv. Som støttes av Georg Herbert Mead når han snakker om at den sosiale interaksjonen med andre er viktig for utvikling av refleksjon over seg selv og andre. Selv om denne perioden har vært både tøff og annerledes for mange, nevnte alle informantene at de hadde brukt en god del tid på sosiale medier som Instagram og Snapchat. Det at ungdommen har brukt mye tid på sosiale medier kan i første omgang forstås så enkelt som at de hadde et sterkt behov for å sosialisere seg for å opprettholde kontakt med omverden. På den ene siden kan støttes av Hannemyr, Liestøl, Lüders og Rasmussen (2015) når de snakker om at sosiale medier ikke bare handler om kommunikasjon, men også er en like viktig aktør for kommunikasjonen. Og på den andre siden støttes det av Georg Herbert Mead som mener at «selvet» skapes gjennom kommunikasjon med andre. «Hedda» sier at sosiale medier har blitt brukt relativt mye, og at det ikke hadde vært det samme uten. Med et mener hun at det ville vært mangel på kommunikasjon uten sosiale medier. I lys av Bekkhus, Von Soest og Fredriksen (2020) kan det se ut til at det har vært en måte å motvirke effekten av sosial distansering. Derimot sier Dyregrov (2020) at det er usikkert om denne nettkontakten kan kompensert tilstrekkelig for å kompensere mangelen på den fysiske kontakten.

I denne perioden brukte ungdommen så mye tid på sosiale medier, at det for noen gikk over til å bli mer kjedelig og at man rett slett ble mer lei av å bruke det. «Stine» nevner at hun brukte det mye mer før, men at det nå virker mer meningsløst. Hun syntes også at ungdommer burde gjøre andre ting som å leve livet, men at dette ikke er så enkelt akkurat nå. Det jeg tror kan komme av at man ikke får det samme sosiale behovet når man er på sosiale medier sammenlignet med når ungdommen får møtes fysisk. Dyregrov (2020) mener at sosiale behov

er noe vi mennesker har, som er på lik linje med de behovene som vi har for mat og drikke. Noe som også støttes av Aalen (2015) når mennesker møtes ansikt til ansikt, har det en helt egen verdi for å opprettholde relasjon.

Når «Stine» snakker om at ungdommer burde leve livet, får jeg en følelse av at det handler mye om at ungdom må få møtes igjen på sosiale arenaer og få være fysisk i interaksjon. Heggen og Øia (2005) snakker om de fysiske sosiale arenaene kan være en viktig møteplass for kommunikasjon og interaksjon, og utvikle vennskap. Noe som også kan sees i sammenheng med Georg Herbert Mead, der han snakker om at når mennesker er i interaksjon med andre så lærer man å utvikle sosiale evner. En annen mulig forklaring kan være det som blir nevnt i NOVA-rapporten fra (2020) at det digitale samværet ikke har vært et fullgodt alternativ. Ut fra dette kom «Gunnar» og «Eirik» med andre synspunkter å se situasjonen på. «Gunnar» mente at det var mye opp til hver enkelt hvor mye tid og hva man brukte sosiale medier til, men at i denne perioden kunne det kanskje ha vært fint å legge ned livet sitt til akkurat dette. Det at ungdommer bruker mye tid på sosiale medier akkurat i denne tiden, kan komme av at de trenger å utveksle følelser og være nær andre uten at de er fysisk sammen. Dette kan sees i sammenheng med Mead, der han snakker om at når mennesker er i interaksjon med hverandre, lærer de å se og være oppmerksomme på hverandre. «Eirik» snakket om at hvis man ikke har noe annet å gjøre så er det på tide å gjøre noe med livet. I lys av det som blir nevnt i NOVA-rapporten (2020) kan det se ut til at ungdommen har møtt denne situasjonen ulikt og at det er viktig å huske på at mennesker er forskjellige. En annen mulig forklaring kan være det Erikson (1968) snakket om at ungdommer må mestre ulike faser for å komme seg videre til neste fase for å få et vellykket liv.

Snakke sammen eller en mulighet til å følge med

Ungdommene var nærmest enstemmig om hvor stor pris de hadde satt på å ha muligheten til å snakke med andre gjennom sosiale medier. De snakket videre om at det var en fin plass å være for å holde kontakt. «Ingrid» snakket om at det var der man kunne snakke med andre som gikk gjennom det samme, som gjorde at man kjente på en trygghet på at de viste akkurat hva du snakket om. Som i dette tilfelle kan gi et bilde av at sosiale medier har vært en plass hvor ungdommen har kunnet utlevere ulike følelser, som jeg tror har vært viktig i denne perioden. Aalen (2015) sier at å snakke på sosiale medier har en nær tilknytning til begrepet «social grooming» som er en måte å pleie relasjoner og utlevere seg selv gjennom ulike

følelser. Som også kan sees i sammenheng med det Mead snakker om, at man danner et bilde av seg selv når man er i interaksjon med andre.

Både «Gunnar» og «Ellinor» nevnte at når man snakket sammen på sosiale medier kunne man diskutere ulike tema, samtidig som man fikk ulike synspunkter. I lys av Vygotsky kan det se ut til at språket og kommunikasjonen har vært et viktig medierende redskap for å opprettholde sosial interaksjon. Mye av kommunikasjonen under pandemien har vært på det skriftlige planet og «Gro» utdyper at det lett kan oppstå misforståelser når man skriver på feil måte og at det hadde vært noe helt annet om man hadde møttes fysisk. På den ene siden kan handle om at språket sier noe om hvem du er, og på den andre siden ser man ungdom som bruker verbalspråket som et redskap for å mediere læring. «Gro» kommer inn på at det hadde vært enklere å kommunisere på det fysiske plan. Noe som kan refereres til Vygotsky og begrepet «indre tale». Som handler om en selvrefleksjon og være mer bevisst på seg selv i ulike situasjoner.

«Sonja» nevner også at det har vært litt opp og ned å kommunisere med andre på nett, der hun har opplevd å bare sitte å vente på at de i andre endene skal svare, eller at når man prøver å ha en videosamtale med en venn, så føles det ut som at denne personen ikke er til stede og lytter til deg. Ut fra dette får man en sterk følelse av at hun trenger sårt den fysiske kontakten og det å prøve å kommunisere på nett ikke har vært helt optimalt. Hadde de hatt muligheten til fysisk samvær tror jeg at opplevelsen hadde vært mer nær og intim. Spesielt når hun nevner dette med videosamtale, får man en følelse av at den sosiale interaksjonen og kommunikasjonen ikke har vært optimal. Dersom det i dette tilfellet har vært vanskelig å sosialisere seg på sosiale medier, vil det også kunne være viktig å bemerke seg teorien til Mead om det sosiale «selvet». Som handlet først og fremst om å være i interaksjon med andre, som på hans tid handlet om den fysiske kontakten. Noe som under denne perioden har virket mer vanskelig for dannelse av det sosiale selvet. Gjennom denne tiden var det meste av kommunikasjon på Snapchat ved å sende bilder eller skrive til hverandre, mens på den andre siden handlet det mer om et tidsfordriv på Instagram. «Sonja» kom inn på at mye av tiden gikk med på å bla seg gjennom Instagram, der man lett kunne bli påvirket av modeller og de ideale kroppene. Dette kan støttes av Giddens (1996) som mente at det moderne samfunn påvirker våre personlige aspekter og erfaringer. Han trekker også frem «ekspertsystem» som handler om at ungdommen er i en fase hvor de må velge mellom å tro på det de ser eller ikke. På en annen side handler det om hvilke roller man vil spille. Goffman (1992) sier at mye av det vi ser på

sosiale medier, som i dette tilfelle modeller, har et ønske om å styre publikums overbevisning. Som gir et klart bilde av at det kan være vanskelig å være ung på sosiale medier når det man ser drives av det perfekte.

Positive og negative erfaringer om å bruke sosiale medier

For de fleste virker det som at sosiale medier har vært en fin kompensasjon og en «lifesaver» i den tiden de har vært gjennom. Både «Sonja» og «Stine» kommer inn på at det har hjulpet å ikke miste resten og ikke føle seg ensom. Selv om «Stine» nevner ensomhetsfølelsen, er det ingen av mine informanter som går noe dypere inn på dette temaet. Man kan se gjennom dette at kommunikasjon er en viktig del hverdagen til ungdommene og at sosiale medier har gjort det enklere. I forskningen til Bekkhus, Soest og Fredriksen (2020) nevnes det at det er usikkert om sosiale medier har ført til ensomhet, men at manglende fysisk kontakt kan oppleves som sosial isolasjon og nærmere sagt en ensomhetsfølelse. «Sonja» uttaler også at det ikke trenger å være sundt å være på sosiale medier så mye som ungdommen har vært, men at det har trengtes. Som kan handle om det Giddens snakket om at individer strever med å finne seg selv og sin identitet. Dyregrov (2020) mener derimot at denne tiden er viktig for etablering av sosial kompetanse, og at det derfor har vært nødvendig for å opprettholde det sosiale.

Identiteten som har blitt skapt

Mange brukte tiden på sosiale medier som tidsfordriv, der de så på andre profiler, fant inspirasjon og bare det for å få dagene til å gå. Når ungdommen bruker så mye tid på å se på sosiale medier kan en enkelt komme over andre brukere som fremstiller seg på den perfekte måten. Luchner nevner i sin artikkel at dette handler om å fremme et selvkonsept. Som er nært knyttet til det Goffman (1992) snakket om når vi spiller ulike roller som skal framstille noe som ikke samsvarer med hvem vi er. Når ungdommene har brukt så mye av tiden på sosiale medier kan man ikke tro annet enn at det har påvirket dem på en eller annen måte. «Stine» nevner at hun har endret stilen og utseende sitt. Som kan være indikasjon på det Giddens (1996) snakket om at ungdommer kan bli påvirket av andre når de skal utforme sin selvidentitet. Mens for andre handlet det mer om å reflektere rundt det som kanskje florerte mest på sosiale medier – korona pandemien. Mange av ungdommene var svært opptatt av hvordan andre hadde hatt det og reflekterte mye rundt ulike situasjoner mennesker kunne ha vært i under en pandemi. «Hedda» var en av dem som tenkte mye på de eldre under denne

tiden. Som viser et klart bilde av hvordan hun ønsker være og hennes identitet. Som støttes av det Erikson snakket om når ungdom blir mer selvbevisst om sine styrker og svakheter og blir tryggere på sine egne unike egenskaper (Buckingham, 2008) Den sosiale identiteten lyser også frem her, som handler om hvordan ungdom kan se seg selv i andre og hvordan den uttrykker sin tilknytning til andre.

Sosialisering er noe annet enn å være på sosiale medier

Alle informantene var inne på at de gledet seg til at alt dette var over og at de kunne komme tilbake til en normal hverdag. Selv om de hadde sosiale medier, var det ingenting som kunne måle seg med å møtes fysisk. «Eirik» sa det handlet om at ungdommer var sosiale vesener og at det er en viktig del av utviklingen å sosialisere seg. I artikkelen til Bekkhus, Von Soest og Fredriksen (2020) støttes dette med at det var funn av at fysisk samvær med venner er viktig for ungdommen. Noe som Dyregrov (2020) også støtter ved at ungdommers sosiale utvikling og selvstendigjøring er avhengig av dette. Under intervjuene kom det også frem at noen hadde fått muligheten til å møte andre. Noe som «Hedda» understrekte med at det er en av de beste følelsene å være sammen med noen man er glad i. Der man kan se hvilken betydning fysisk sosialisering har for den personlige identiteten, der gode venner gir deg bekreftelse på hvordan du oppfatter seg selv. Som kan refereres til Mead og Cooley som snakket om at individer har et behov for tilhørighet og at man har venner som er lik en selv. «Hedda» fortsetter med å si at før korona tenkte jeg ikke så mye på det at jeg ikke kunne møte vennene mine, men nå setter jeg mye mer pris på det. Som kan refereres til ordtaket «motgang gjør sterk (Bakken, Pedersen, Von Soest, Sletten, 2020). At denne tiden stemmer for de fleste ungdommer, gjennom at de har endret syn på hva som er viktig i livet og at man har fått sterkere empati for andre som har det vanskelig. Noe som også NOVA-rapporten (2020) nevner at det samtidig er viktig å huske at ungdommene har møtt situasjonen på ulike måter, som dreier seg om noe langt mer enn individuelt karaktertrekk.

Hvordan har det vært å henge med familien?

Et annet tema som gikk igjen under intervjuene var det å være mer med familien. De fleste ungdommene hadde ulike synspunkter på hvordan det var å være hjemme sammen med familien under pandemien. For noen var det helt greit, mens for andre ble det starten på flere konflikter. «Hedda» snakket om at konfliktene kunne ha mye med at ungdommene brukte mye tid på sosiale medier, mens for «Eirik» handlet det om at tiden med familien hadde vært

fint og at de var støttende og inkluderende. Selv om ungdomstiden handler om en løsrivelse fra familien, har jeg en følelse av at det var fint å være sammen med familien under denne tiden. Som samsvarer med det som blir nevnt i artikkelen til Bekkhus, Von Soest, Fredriksen (2020) at det å få være med familien har bidratt til et bedre samhold. Dette støttes også av NOVA-rapporten (2020) at ungdommen brukte mer tid på å gjøre noe hyggelig sammen enn før pandemien. Men at man likevel kan tenke seg at familierelasjoner ikke fullt ut kan kompensere for mindre sosial kontakt med venner under pandemien (Bekkhus, Von Soest, Fredriksen, 2020).

6. Konklusjon

I denne forskningen har jeg undersøkt hvordan ungdommer har erfart å bruke sosiale medier under en korona pandemi, der problemstillingen for denne forskningen var:

Hvilken betydning har Instagram og Snapchat hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?

I denne forskningen har jeg undersøkt hvordan en tiende klasse i Trøndelag har erfart å bruke sosiale medier under korona pandemien. Under denne forskningen hadde alle mine informanter erfart de strengeste tiltakene, der de måtte være mer hjemme med familie og ikke få møte andre venner og jevnaldrende. Dette var en tid som verken foreldre eller ungdommer hadde opplevd før. Et av punktene med denne forskningen var at alle brukte sosiale medier som Instagram og Snapchat for å sosialisere seg med andre. Selv om det virket som de fleste av ungdommene hadde klart seg fint med å bruke sosiale medier, kom det likevel frem et savn etter å møte venner på en fysisk arena og få en klem igjen. Denne forskningen beskriver en fortelling om savnet på den ene siden og en ungdom som har bevist at de kan klare komme seg gjennom en spesiell tid på den andre siden. For denne forskningen ble det laget to forskningsspørsmål som støtte til å besvare problemstillingen.

Hvordan har identiteten blant ungdommen blitt påvirket ved bruken av sosiale medier under korona pandemien?

Det kommer frem i denne studien at alle ungdommene hadde brukt Instagram til å se på andre profiler og Snapchat til å se på «selfies» av nære venner eller kommunisere gjennom chat.

Ungdommene kommer inn på at sosiale medier kan påvirke hvordan man ser på seg selv, og at det er en plass som lett kan bli påvirket til å ville endre noe ved seg selv. Det blir nevnt at tiden som blir brukt på sosiale medier handler om å se gjennom ulike profiler for å se hva andre gjør og for å finne inspirasjon. Disse åpne virtuelle rommene åpner opp for å føle seg selvstendig, være nær andre og en oppdagelse av nye ting. Noe som plattformen Instagram er opptatt av «*Å føre deg nærmere personene og tingene du liker*» (Instagram, 2020).

Ungdommene sier at de har kommet over profiler av kjendiser og modeller som fremmer både kropp, utseende og kjøp av de nyeste klærne på markedet. Slike profiler har som regel et ønske om å fremme seg selv og påvirke andre brukere. Ungdommene sier at ved å se på slike profiler har det ført til at man kjenner det mer på kroppen og at man lett kan bli påvirket. Det kommer også frem at det har påvirket i en større grad, ved at noen har endret både klesstil og utseende gjennom å se på slike profiler på sosiale medier. Det handler ikke bare om selvet, men like mye om kroppen, som blir en stadig viktigere brikke av det refleksive selvprosjektet. Livsstilsvalg har en stadig større betydning når det kommer til konstruksjon av identiteten (Giddens, 1996).

På de ulike sosiale mediene florerer det av ulike profiler som gir et inntrykk av å fremme seg selv og vise de perfekte bildene. Disse ulike rollene som spilles, kan være et lett bytte for unge mennesker som prøver å finne seg selv og sin identitet. Gjennom en tid med å sitte mer på rommet alene har det nok blitt enklere å bruke sosiale medier til å finne ut hvordan de vil fremstille seg selv. Man prøver konstruere et bilde av seg selv i sosiale situasjoner, slik man ønsker å bli oppfattet av andre (Goffman, 1959). Disse valgene får stadig mer å si når det kommer til konstruksjon av identiteten. Selv om det virker som at mange kan bli påvirket av sosiale medier var det flertallet av ungdommen som snakket om at disse idealene bidrar til et feil bilde av hvordan verden egentlig ser ut. Det virket som de var mer opptatt av å ha relasjon til andre nære venner som var mer lik en selv. Den sosial identitet er hvordan individer ser seg selv i andre, og hvordan ungdommen uttrykker sin tilknytning og tilhørighet til andre (Vettenranta & Frantzen, 2012).

For flertallet handlet også denne tiden om det å skape en mer forståelse for andre og hvordan de hadde hatt det under denne pandemien. Spesielt kom det frem fra en av informantene at det hadde vært en tid med mer refleksjon og større forståelse for de som satt alene og hvordan

deres situasjon var mye verre enn dem selv. Som ga et sterkt inntrykk og en bedre forståelse av en reflektert ungdom som virkelig skjønnte alvoret rundt situasjonen som samfunnet vårt har vært gjennom. Som også ga et bedre bilde av hvem de ville være og hvordan de brukt tiden på å finne seg selv. Det kan handle om en selv-bevissthet ved at ungdommers indre respons fører til holdninger som er et svar på deres holdninger i forhold til andre (Mead, 1972).

Ut fra denne forskningen kan vi se en todelt ungdom som prøver å finne seg selv og sin identitet. På den ene siden ser vi ungdom som kan bli påvirket av innlegg som legges ut på sosiale medier, som kan føre til at man endrer noe ved seg selv. På den andre siden ser vi ungdom som har blitt påvirket til å finne ut hvem de vil være og hvilken identitet som danner dem som menneske. Dette legger grunnlaget for at alle ungdommer er ulike og påvirkes på forskjellige måter ut fra det de ser på sosiale medier. Noe som også indikerer at de er en fase av livet som handler mye om det å finne ut hvem de vil være og hvem de vil bli.

Hvordan har ungdommen brukt sosiale medier til sosialisering under korona pandemien?

Det var tydelig at ungdommen hadde brukt sosiale medier som plass for sosialisering med andre venner og jevnaldrende. De brukte mye tid på disse plattformene for å skape en hverdag som var meningsfull. I interaksjon med hverandre lærer ungdommen å se og være oppmerksomme på hverandre, som bidrar til en stimuli (Mead, 1972). Selv om savnet etter å møte andre og en god klem var det som ble nevnt mest, hadde de likevel en forståelse av at de måtte være hjemme og ikke møte andre like mye.

Gjennom manglende fysisk kontakt kom det frem at sosiale medier hadde vært den viktigste møteplassen under denne perioden. Hvor mye denne sosiale nettkontakten har kompensert for den fysiske kontakten vet vi ikke (Dyregrov, 2020). Disse plattformene hadde gjort det enklere i en tid som har føltes til tider vanskelig. Ungdommene har brukt tiden til å snakke med hverandre både skriftlig og visuelt via sosiale medier. Mye av den sosiale kontakten hadde handlet om å snakke med andre jevnaldrende om det som opptar dem akkurat nå, og mye om det som har vært vanskelig under korona pandemien. Det kom også frem at denne kontakten har bidratt til at de hadde kommet på andre tanker og kjenne på at man har en støtte i den andre enden. Som viser at sosiale medier har hjulpet ungdommen å skape mening i sine liv selv om de til tider ikke har hatt fysisk interaksjon med jevnaldrende. Selv om det virker

som at de fleste ungdommene syntes det har vært greit å være på sosiale medier, kommer det likevel frem synspunkter om at det til tider har vært vanskelig å være sosial på nett. Noen av ungdommene har opplevd misforståelser og at de aldri får svar. En av informantene forteller at hvis man skriver med små bokstaver kan dette oppfattes som at du er sur. Språket er et viktig medierende redskap (Vygotsky, 1978), som signaliserer hvem man er som person og hvilke grupper man tilhører. Selv om språket kan være en god kommunikasjonskilde, ser man under denne perioden at det ikke alltid førte til den beste interaksjonen og kommunikasjonen over nett. Som kan føles litt ekstra når man virkelig trenger noen under denne spesielle perioden av livet. Ungdommen var opptatt av å fremme at det hadde vært annerledes, om man kunne møtes fysisk, og da hadde det heller ikke oppstått misforståelser i kommunikasjonen. Det er gjennom kommunikasjon og interaksjon at mennesker lærer evnen til å reflektere over seg selv og andre (Mead, 1972).

Tiden under korona har gått med på å være mye sammen med familien, som også hadde sine positive og negative sider. Alle hadde trygge forutsetninger fra hjemmet, der familien la til rette for et trygt utgangspunkt for å takle tapet av å ikke møter venner (Eriksen & Davan, 2020). Dataene mine gir inntrykk av at de fleste ungdommene hadde hatt en fin tid sammen med familien og at de hadde gjort en flere fine ting sammen. For andre handlet det om konflikter med foreldrene, som hadde mye sammenheng med at ungdommen brukte mye tid på sosiale medier. Noe som også kan ha en sammenheng med at foreldre ikke alltid forstår seg på hvorfor ungdom bruker så mye tid ned i skjermen.

Likevel forstår man at det å være hjemme med familien hele tiden ikke er det samme om ungdommen hadde fått muligheten til møte venner og jevnaldrende. Som kan tenkes at familierelasjoner ikke har kompensert fullt ut for den mindre sosiale kontakten med nære venner (Bekkhuis, Von Soest, Fredriksen, 2020). Noe som også kan knyttes sterkt til at ungdommer er i en fase av livet der de vil leve sitt eget liv og finne seg selv uten at mamma og pappa henger over dem. Noen av ungdommene fikk også muligheten til å møte andre under denne perioden, som ga et innblikk i hvor mye det betyr å få være fysisk sammen og hvor stort savnet har vært etter venner. Ungdommer har et grunnleggende behov for tilhørighet og kjenne på at man tilhører en sosial gruppe (Mead, 1972). Det handler om at ungdomsperioden er en viktig periode av livet for å etablere sosial kompetanse, som handler om selvstendigjæringsprosess (Dyregrov, 2020).

Med ordtaket «Motgang gjør sterk» (Bakken, Pedersen, Soest, Sletten, 2020) har ungdommen fra denne forskningen hatt ulike måter å møte denne pandemien på, som handler mye om at alle ungdommer er individuelle mennesker, som har ulike meninger om hvordan denne tiden har vært og hvordan det har vært å være på sosiale medier og tettere med familien.

6.1 Avsluttende kommentarer

*«Over et år med lite mennesker rundt seg, et år med strenge regler, et år med lite håp, men snart er alt over, snart snakker man om det som det var lenge siden, snart står det i historiebøkene, og alt er bare en fjern drøm»
(Oslo kommune, 2020 – fra ungdom i Oslo).*

Denne forskningen har vært kjempespennende og kan bidra til å se på hvordan ungdommer har hatt det under en tide som kanskje aldri kommer til å skje igjen. Jeg ser hvor viktig det har vært å møte og erfare hvordan ungdommer har brukt denne tiden, og hvordan de kommer til å ta med seg dette videre inn i voksenlivet. Denne oppgaven belyser at ungdom er sårbare, men også viljesterke i en tid hvor de ikke vet hva som kommer til å skje rundt neste sving. De beviser at de kan mestre situasjoner som kan være en styrke for videre liv. Fra ordene til ungdommene kan vi se det store savnet etter å møtes og den fysiske klemmen, som gir en indikasjon på at det «finnes ingen klemmer på nett». Forskningen er starten på å se på hvordan ungdommers fremtid og ressurser kan være med å bidra til dette samfunnet, som også kan være interessant for videre forskning.

7. Litteraturliste

- Aalen, I. (2015). *Sosiale medier*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Aalberg, T, Elvestad, E. (2012). *Mediesosiologi*. Oslo: Det Norske Samlaget
- Andersen, P.L, Dæhlen, M. (2017). *Sosiale relasjoner i ungdomstida – Identifisering og beskrivelse av ungdom med svake relasjoner til foreldre, skole og venner*. Oslo: NOVA
- Bakken, A, Frøyland, L.R, Sletten, M.A. (2016). *Sosiale forskjeller i unges liv – Hva sier Ungdata-undersøkelsene?* Oslo: NOVA
- Befring, E. (2010). *Forskningsmetode med etikk og statistikk*. Oslo: Det Norske Samlaget
- Berger, P, Luckmann, T. (2006). *Den samfunnsskapte virkelighet*. Bergen: Fagbokforlaget
- Boyd, D. (2014). *It's complicated – The social lives of networked teens*. United States: Yale University Press
- Braun, V, Clarke, V. (2008). *Using thematic analysis in psychology*. Taylor & Francis, England
- Buckingham, D. (2008). *Youth, identity, and digital media*. The MIT Press, Cambridge
- Dalen, M. (2019). *Intervju som forskning – en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget AS
- Enjolars, B, Karlsen, R, Steen-Johnsen, K, Wollebæk, D. (2013). *Liker – Liker ikke – sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Eriksen, I.M, Davan, L.B. (2020). *Tap og Tillit – Ungdoms livstilfredshet og samfunnsdeltagelse under pandemien*. Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA
- Erikson, E.H. (1968). *Barndommen og samfunnet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Eriksen, I.M, Davan, L.B. (2020). *Tap og tillit – Ungdoms livstilfredshet og samfunnsdeltagelse under pandemien*. Oslo: NOVA

Forskning.no. *Ensomme og mye på sosiale medier*. Hentet: 05.05.2021.

<https://forskning.no/kultur-media-barn-og-ungdom/ensomme-og-mye-pa-sosiale-medier/360585>

Frønes, I. (2006). *De likeverdige – Om sosialisering og de jevnaldrendes betydning*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Frønes, I. (2011). *Moderne barndom*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Frønes, I. (2013). *Å forstå sosialisering*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Giddens, A. (2002). *Modernitet og selvidentitet – Selvet og samfundet under senmoderniteten*. København: Hans Reitzel

Goffman, E. (1992). *Vårt rollespill til daglig*. Oslo: Pax Forlag A/S.

Grønmo, S. (2017). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget

Habib, H, Shah, N, Vaish, R. (2019). *Impact of contextual factors on Snapchat public sharing*. ACM, Scotland

Hannemyr, G, Liestøl, G, Lüders, M, Rasmussen, T. (2015). *Digitale medier – Teknologi, anvendelser, samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget AS

Haugseth, J.F. (2013). *Sosiale medier i samfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget

Heggen, K, Øia, T. (2005). *Ungdom i endring – Mestring og marginalisering*. Oslo: Abstrakt Forlag

Hilmarsen, H.V, Arnseth, H.C. (2017). *Livet på Instagram – Ungdoms digitale forlengelser av sosiale relasjoner og vennskap*.

Hoëm, A. (2010). *Sosialisering – Kunnskap – Identitet*. Vallset: Oplandske Bokforlag

Illeris, K, Katznelson, N, Simonsen, B, Ulriksen, L. (2002). *Ungdom, identitet og utdannelse*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag

Instagram.com. *Bruksbetingelser*. Hentet: 02.06.2021.

<https://help.instagram.com/581066165581870>

Jacobsen, D.I. (2018). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Jackson, C.A, Luchner, A. (2016). *Self-presentation mediates the relationship between self-criticism and emotional response to Instagram feedback*. Elsevier, USA

Kaplan, A.M, Haenlein, M. () *Social media: back to the roots and back to the future*. ProQuest, Frankrike

Kvale, S, Brinkmann, S. (2019). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal

Krogh, T. (2021). *Hermeneutikk – Om å forstå og fortolke*. Oslo: Gyldendal

Levin, I, Trost, J. (2005). *Hverdagsliv og samhandling – Med et symbolsk interaksjonistisk perspektiv*. Bergen: Fagbokforlaget

Lund, T, Kleven, T.A, Kvernebekk, T, Christophersen, K-A. (2002). *Innføring i forskningsmetodologi*. Oslo: Unipub AS

Medietilsynet.no. *Barn og Medier 2020 – En kartlegging av 9-18 åringers digitale medievaner*. Hentet: 05.02.2021.

<https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2020/201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf>

Ndla.no. (2020). *Georg Herbert Mead om selvet og «den generaliserte andre»*. Hentet: 20.04.2021.

<https://ndla.no/nb/subject:43/topic:1:194386/topic:1:194387/resource:1:186559/7273?filters=urn:filter:c621fe47-6d28-4ecd-95cb-ad641382d8f4>

Ndla.no. (2018). *Medier og identitetsdannelse*. Hentet: 20.04.2021.

<https://ndla.no/nb/subject:14/topic:1:185993/resource:1:82116?filters=urn:filter:94dfe81f-9e11-45fc-ab5a-fba63784d48e>

Ndla.no. (2019). *Hva er identitet?* Hentet: 31.05.2021.

<https://ndla.no/nb/subject:18/topic:1:185340/topic:1:71188/resource:1:65716?filters=urn:filter:18569f4e-5901-472a-96a0-b06c09b201fb>

Ndla.no. (2019). *Språk og identitet*. Hentet: 31.05.2021.

<https://ndla.no/nb/subject:1:f4581340-52f1-435d-8f99-d5de4e123f70/topic:2:186558/topic:2:195019/resource:1:124547>

Nordicom.gu.se. *Selfies som visuellt småprat*. Hentet: 03.02.2021.

https://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/nordicom-information_38_2016_2_82-88.pdf

O'Donnell, N.H. (2018). *Storied lives on Instagram: Factors associated with the need for personal-visual identity*. Taylor & Francis, USA

Oslo.kommune.no. (2020). *Ord fra ungdommen*. Hentet: 08.06.2021.

<https://www.oslo.kommune.no/17-mai/ord-fra-ungdommen/>

Petersen, A. (2011). *Sociologiske perspektiver – Selvet*. København: Hans Reitzels Forlag

Presset.no. (2020). *Identitet og sosiale medier – hvorfor bruker vi Instagram?* Hentet:

31.05.2021. <https://www.preset.no/identitet/2020/6/18/p9eiu1tf17vcxykgmthscbehplugts>

Psykologtidsskriftet.no. (2020). *Psykisk helse hos ungdom under covid-19 – Ensomhet, venner og sosiale medier*. Hentet: 18.05.2021. <https://psykologtidsskriftet.no/vitenskapelig-artikkel/2020/06/psykisk-helse-hos-ungdom-under-covid-19>

Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse – Kvalitative metoder i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget AS

Røys, H.G. (2009). *Delte meninger om nettets sosiale side*. Oslo: Universitetsforlaget.

Schwartz, R, Halegoua, G.R. (2014). *The spatial self: Location-based identity performance on social media*. – Kilde - artikkel

Snl.no. *Snapchat*. Hentet: 02.06.2021. <https://snl.no/Snapchat>

Ssb.no. *Norsk mediebarometer*. Hentet: 13.06.2021. <https://www.ssb.no/statbank/table/04487/tableViewLayout1/>

Svanberg, R, Wille, H.P. (2009). *La stå! Læring – på veien mot den profesjonelle lærer*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Säljö, R. (2005). *Lärande & Kulturella redskap – Om läreprocesser och det kollektiva minnet*. Falun: Norstedt & Söner AB

Säljö, R. (2001). *Læring i praksis – Et sosiokulturelt perspektiv*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder*. Bergen: Fagbokforlaget

Turkle, S. (2017). *Alone together – why we expect more from technology and less from each other*. New York: Basic Books

Uib.no. (2020). *Ungdom i koronatiden*. Hentet: 21.05.2021. <https://www.uib.no/sfk/135649/ungdom-i-koronatiden>

Utdanningsforskning.no. (2013). *Å vokse opp i sosiale medier*. Hentet: 05.03.2021.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2013/a-vokse-opp-i-sosiale-medier/>

Utdanningsforskning.no. (2017). *Livet på Instagram – Ungdoms digitale forlengelser av sosiale relasjoner og vennskap*. Hentet: 04.02.2021.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/livet-pa-instagram---ungdoms-digitale-forlengelser-av-sosiale-relasjoner-og-vennskap/>

Vaage, S. (1998). *Å ta andres perspektiv – Grunnlag for sosialisering og identitet – Georg Herbert Mead i utvalg*. Oslo: Abstrakt forlaget AS

Vettenranta, S, Frantzen, V. (2012). *Mediepedagogikk – Refleksjoner om teori og praksis*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

Vettenranta, S. (2007). *Mediedanning og mediepedagogikk – Fra digital begeistring til kritisk dømmekraft*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Vg.no. (2020). *Coronaviruset*. Hentet: 20.05.2021.

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/2GeXaq/dette-er-tiltakene-til-erna-solberg-vi-staar-i-en-vanskelig-tid>

Vg.no. (2020). *Coronaviruset*. Hentet: 20.05.2021.

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/K343Vy/bent-hoeie-neste-sommer-finnes-ikke-naar-du-er-ung>

Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society – The development of higher psychological processes*. London: Harvard University Press

Østerud, S, Skogseth, E.G. (2008). *Å være på nett – Kommunikasjon, identitets- og kompetanseutvikling med digitale medier*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

Vedlegg 1. Introduksjon til gruppeintervju

Introduksjon til intervjuet

Hvilken betydning har sosiale media hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?

Intervjuet i dag gjelder:

- Finne deres tanker og synspunkt om hvordan korona/ covid-19 har påvirket
- Deres oppfatning av bruken rundt sosiale media både før og under korona/ covid-19
- Betydningen av vennskap og det å være sammen med andre

Intervjuet vil vare i ca. 40-60 minutter, dere får utdelt et ark for å besvare spørsmålene og ingen andre enn meg og veileder har tilgang på disse svarene

Hva kommer til å foregå i dag

- Dere blir delt i grupper, og får noen spørsmål dere skal svare på sammen
- Her skal dere snakke og diskutere med hverandre
- Dere styrer selv hvordan dere skal gå frem i besvarelsen av spørsmålene
- Jeg er først fremst interessert i deres erfaringer og opplevelser
- Alle tanker og opplevelser er like viktige, det er ingen riktige og feil svar
- Det er også viktig at alle får delta når det besvares på disse spørsmålene

Vedlegg 2. Intervjueguide gruppeintervju

Tema – Korona

1. Hvilke tanker hadde du da korona kom, og stengte ned Norge?
2. Hvordan har korona påvirket deg?
3. Hvilke tanker har du om de ulike restriksjonene/kravene som har blitt gjort til nå?

Tema – Sosiale media (Instagram og Snapchat)

1. Har du Instagram og Snapchat, og hvordan har du brukt tiden på dette under korona?

2. Hvordan har Instagram og Snapchat vært en utfordring for deg under korona?
3. Hvordan har Instagram og Snapchat hjulpet deg under korona?
4. Hvorfor tror du ungdommer bruker mye tid på sosiale media som Instagram og Snapchat?
5. Hvorfor tror du Instagram og Snapchat har vært viktig for ungdommer under korona?

Tema – vennskap

1. Hvordan har det vært for deg å ha venner under korona?
2. Hvorfor tror du at venner har vært viktig under korona?
3. Hvordan har det påvirket dine vennskap å ofte bruke Instagram og Snapchat for å holde kontakt med andre?

Tema – Sosialisering/ være sammen med andre

1. Hvordan er det for deg når du er sammen med andre?
2. Hvorfor tror du det er viktig å møte andre?

Tema – Sosial distanse

1. Hvilke tanker har du hatt om at det har vært restriksjoner for å møte andre?
2. Hvordan har det påvirket deg å ikke kunne møte andre like mye?

Vedlegg 3. Introduksjon til enkelt intervju

Introduksjon til enkelt intervju

Hvilken betydning har sosiale media hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?

Intervjuet i dag gjelder:

- Finne dine tanker og synspunkt om hvordan korona/ covid-19 har påvirket
- Din oppfatning av bruken rundt sosiale media både før og under korona/ covid-19
- Betydningen av vennskap og det å være sammen med andre

Intervjuet vil vare i ca. 30-40 minutter, det blir tatt opp på diktafon og ingen andre enn meg og min veileder hører opptaket eller ser utskriftene

Hva kommer til å foregå i dag

- Du får muligheten til å delta i et enkelt intervju
- Grunnen til at jeg vil ta for meg enkelt intervju er for å forske dypere på hvordan det har vært for ungdom under denne tiden
- Jeg som forsker stiller spørsmålene, og du som informant svarer på best mulig måte på disse spørsmålene
- Under intervjuet blir opptakene tatt opp på diktafon, samtidig som jeg skriver ned besvarelsene
- Jeg er først fremst interessert i dine erfaringer og opplevelser
- Alle tanker og opplevelser er like viktige, det er ingen riktige og feil svar

Vedlegg 4. Intervjueguide enkeltintervju

Tema – Korona

1. Hvordan har korona påvirket deg?
2. Hvilke tanker har du om pandemien og det som skjer med samfunnet?

Tema – Sosiale media

1. Hvordan brukt tiden din på Instagram og Snapchat under korona?
2. Hvordan har disse plattformene vært viktig for deg under korona?

Tilleggsspørsmål til spørsmål 2: Hvordan har de hjulpet deg?

3. Hvordan har Instagram og Snapchat påvirket deg under korona?
4. Hvilke tanker har du om at ungdommer bruker mye tid på sosiale media?

Tema – Vennskap

1. Hvordan er det for deg å ha gode venner?
2. Hvordan har dine venner hjulpet deg under korona?
3. Hvorfor tror du venner har vært viktig under korona?

4. Føler du på noen måte at det har vært vanskelig med dine venner via Instagram og Snapchat, og hvorfor?

Tema – Sosialisering/ være sammen med andre

1. Hvordan føles det når du er sammen med andre?
2. Hvorfor tror du at det er viktig for ungdommer å møtes?

Tema – Sosial distanse

1. Hvordan har det vært for deg å ikke kunne møte andre som før?
2. (tilleggsspørsmål) Hvilke tanker har du hatt om at du må være mer alene?

Vedlegg 5. Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet *Korona og Sosial media*

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan elever i tiende klasse har hatt det under korona pandemien og hvordan sosial media som Instagram og Snapchat har vært med å påvirke under denne tiden. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å se på hvilke tanker og følelser ungdommer har hatt under pandemien og om det har vært med å påvirke dem.

Problemstillingen for denne oppgaven er:

«Hvilken betydning har Instagram og Snapchat hatt for ungdommer på tiende trinn under korona pandemien?»

Prosjektet er en del av programmet master i Utdanning, dannning og oppvekst

Opplysningene skal ikke brukes til andre formål enn dette prosjektet

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitet i Oslo er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

En tiende klasse i Stjørdal kommune er valgt ut til å delta i undersøkelsen. Valget er gjort ut ifra at jeg har kjentskap til plassen og vil finne ut om det er forskjeller fra andre steder i Norge

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebære det ca. 30-40 minutters gruppeintervju.

Gruppeintervjuene inneholder spørsmål om korona, sosiale media, sosialisering og vennskap.

Dine svar fra gruppeintervjuet blir registrert elektronisk.

Hvis du også velger å delta på enkelt intervju, innebærer dette et en til en intervju i ca. 1 time. Enkelt intervjuene inneholder spørsmål om korona, sosiale media, sosialisering og vennskap. Disse intervjuene blir tatt opp i en diktafon app som er godkjent gjennom Universitet i Oslo, og ingen andre enn meg og min veileder har tilgang til disse opptakene eller utskriftene. Disse svarene blir også registrert elektronisk.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Anders Mørch ved fakultet for pedagogikk er hovedveileder og Kristina Litherland ved fakultet for pedagogikk er med-veileder i denne masteroppgaven.

Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes i masteroppgaven

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.12.21. Opplysninger anonymiseres i transkriberingen.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitet i Oslo har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

UIO ved Anders Mørch – anders.morch@iped.uio.no

Student Ida Renå – ida-rena89@hotmail.com

Vårt personvernombud:

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Anders Mørch
Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Ida Renå
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Korona og sosiale media, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i gruppeintervju
- å delta i enkelt intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 6. Godkjennelse fra NSD

Det innsendte meldeskjemaet med referansekode 373022 er nå vurdert av NSD.

Følgende vurdering er gitt:

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 10.12.2020, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2021

LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!